

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra trestního práva

Prohlídky advokátních kanceláří

Diplomová práce

Search of law firms

VEDOUCÍ PRÁCE
JUDr. Tereza DLEŠTÍKOVÁ, Ph.D.

AUTOR PRÁCE
Bc. Zdeněk NETÍK

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Broumově, dne 1. 3. 2023

Bc. Zdeněk NETÍK

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval paní JUDr. Tereze Dlešíkové, Ph.D. za cenné připomínky a vstřícný přístup při vedení této práce. Dále bych chtěl poděkovat mé manželce, která po celou dobu studia stojí při mně a bez jejíž podpory a pochopení bych jen stěží mohl ve studiu pokračovat.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá problematikou provádění domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii. Důraz je kladen na vysvětlení základních klíčových pojmů a rozbor jednotlivých ustanovení § 85b trestního řádu, kterými je výkon těchto prohlídek upraven a kterými se významně odlišuje od jiných druhů prohlídek. Postupně je popisován průběh úkonu od povolovacího režimu prohlídky až po případné řízení o nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory. Práce se dále zabývá historickým kontextem prohlídek, komparací se zahraniční úpravou, praktickými problémy při výkonu tohoto druhu prohlídky a hodnocením současné právní úpravy s návrhem možného řešení v podobě *de lege ferenda*.

KLÍČOVÁ SLOVA

Domovní prohlídka, prohlídka u advokáta, prohlídky advokátních kanceláří, povinnost zachovávat mlčenlivost, advokátní mlčenlivost, Česká advokátní komora.

ANNOTATION

This thesis deals with the issue of conducting a house search or a search of other premises in which the lawyer practises advocacy. Emphasis is placed on explaining the basic key concepts and analysing the individual provisions of Section 85b of the Code of Criminal Procedure, which govern the execution of these searches, and which distinguish it significantly from other types of searches. Gradually, the process of the act is described, from the permitting regime of the examination to the possible procedure for replacing the consent of the representative of the Czech Bar Association. The thesis also deals with the historical context of the tours, the comparison with foreign regulation, practical problems in the execution of this kind of tour and the evaluation of the current legislation with the proposal of a possible solution in the form of *de lege ferenda*.

KEYWORDS

Home search, search of a lawyer, search of law firms, obligation to maintain confidentiality, lawyer's confidentiality, Czech Bar Association.

Obsah

Úvod	7
1 Historický kontext	9
2 Vymezení základních pojmů.....	13
2.1 Advokát	13
2.2 Advokátní mlčenlivost	14
2.3 Výkon advokacie	15
2.4 Advokátní kancelář.....	16
2.5 Česká advokátní komora	19
2.6 Listina	20
3 Postup před výkonem prohlídky	21
3.1 Důvody prohlídky	22
3.2 Povolovací režim prohlídky	23
3.2.1 Podnět policejního orgánu	24
3.2.2 Návrh státního zástupce.....	25
3.3 Příkaz k prohlídce	26
3.3.1 Popis věcí důležitých pro trestní řízení	28
3.3.2 Časová působnost příkazu.....	30
3.3.3 Neodkladnost a neopakovatelnost prohlídky	30
3.3.4 Napadení příkazu k prohlídce.....	31
4 Výkon prohlídky	33
4.1 Osoby účastníci se prohlídky.....	33
4.2 Nezúčastněná osoba	37
4.3 Součinnost zástupce České advokátní komory	38
4.4 Realizace a protokolace prohlídky	39
4.5 Zajišťování elektronických dat	47
4.6 Napadení průběhu prohlídky	49
5 Řízení o nahrazení souhlasu zástupce Komory.....	51
6 Komparace se zahraniční úpravou	59
6.1 Slovenská republika	60
6.2 Spolková republika Německo.....	61
7 Zhodnocení a doporučení	64

Závěr	75
Seznam použitých zdrojů.....	77

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá právní úpravou a prováděním domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii. Jedná se o institut hlavy čtvrté zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) (dále jen „trestní řád“), jenž upravuje oblast zajišťování osob a věcí důležitých pro trestní řízení. Specifické podmínky tohoto institutu jsou konkretizovány v ustanovení § 85b trestního řádu, kterým se postup orgánů činných v trestním řízení od jiných druhů prohlídek významně odlišuje.

Odbornou veřejností je problematika prohlídek advokátních kanceláří často označována za značně kontroverzní, a to z několika důvodů. Na jedné straně stojí ochrana advokátního tajemství v demokratické společnosti, která je klíčovým prvkem výkonu funkce advokáta a často důvěrného vztahu k jeho klientům. Na druhé straně stojí prosazování práva a boj proti zločinu, kdy nelze připustit, aby tento ochranný institut, kterým advokátní tajemství bezesporu je, byl zneužíván k nelegitimním účelům, respektive k páchání či zastírání trestné činnosti. Tato výsada advokátů sloužící primárně k ochraně jejich klientů tedy nesmí být nedotknutelná, respektive může být za zákonem vymezených podmínek omezitelná. Ustanovení § 85b trestního řádu je tak určitým kompromisem mezi těmito dvěma tábory, který zásah do prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, připouští, přičemž orgánům činným v trestním řízení ukládá řadu omezení a povinností, které nikde jinde v trestním právu procesním nenalezneme. Jedná se zejména o obligatorní součinnost zástupce České advokátní komory nebo specifickou roli soudce okresního soudu, jenž se svým návrhem snaží přesvědčit soudce krajského soudu k nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory.

Cílem této práce je zejména popsat, analyzovat a vyhodnotit stávající zákonnou úpravu a praxi v oblasti domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii a poukázat na problematické aspekty, které tento úkon provázejí.

První kapitola je věnována právnímu vývoji v oblasti výkonu domovních prohlídek, prohlídek jiných prostor a pozemků a s nimi spojených prohlídek

advokátních kanceláří, které jsou speciální úpravou obecných ustanovení o výkonu domovních a osobních prohlídek, prohlídek jiných prostor a pozemků, vstupů do obydlí a jiných prostor a pozemků.

Druhá kapitola vymezuje základní pojmy, se kterými se lze při výkonu prohlídky u advokáta setkat a se kterými ustanovení § 85b trestního řádu pracuje, byť je samo blíže nekonkretizuje.

Třetí kapitola pojednává o zákonných důvodech prohlídky a tzv. povolovacím režimu prohlídky, tedy fázi řízení předcházející samotnému výkonu prohlídky u advokáta, která se od povolovacího režimu jiných domovních prohlídek či prohlídek jiných prostor a pozemků nijak významně neodlišuje.

Čtvrtá kapitola se zabývá samotným výkonem prohlídky a osobami, které se prohlídky účastní, včetně tolik diskutované a specifické součinnosti zástupce České advokátní komory. Součástí této kapitoly je také velmi významná protokolace průběhu prohlídky a možnosti jejího napadení již v průběhu její realizace.

Pátá kapitola pojednává o možnosti nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory, pokud tento zástupce v průběhu prohlídky nedá orgánu konajícimu prohlídku souhlas k seznámení se s obsahem nalezených listin či jiných nosičů informací.

Šestá kapitola je exkurzem do zahraniční úpravy problematiky prohlídek u advokátů. V první části této kapitoly je poukazováno na judikaturu Evropské unie. V další části je popsána právní úprava a praxe Slovenské republiky a Spolkové republiky Německo.

V sedmé kapitole jsou shrnuty nejspornější a nejproblémovější ustanovení výkonu prohlídek advokátních kanceláří *de lege lata* s návrhem řešení v podobě *de lege ferenda*. Zároveň je zde poukazováno na dosud nerealizovanou rekodifikaci trestního práva procesního, která by se v navrhované podobě mohla právní úpravy prohlídek advokátních kanceláří významně dotknout.

1 Historický kontext

Trestní právo procesní, stejně jako jiná právní odvětví, prošlo řadou změn, které se dotýkají i výkonu domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor a pozemků, včetně prohlídek advokátních kanceláří, které byly do trestního řádu implementovány až v roce 2006. Základním a jistě nejvýznamnějším pramenem trestního práva procesního je zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ze dne 29. 11. 1961, který byl od jeho schválení do konce roku 2022 měněn více než stokrát.

Do konce roku 1991 bylo podle § 82 odst. 1 trestního řádu možné domovní prohlídku vykonat v případě důvodného podezření, že se v bytě či jiné místnosti nebo v prostoru k nim náležející nachází věc důležitá pro trestní řízení nebo že se tam skrývá osoba podezřelá z trestného činu. Domovní prohlídku byl tehdy podle § 83 odst. 1 trestního řádu oprávněn nařídít předseda senátu, v přípravném řízení prokurátor, vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán. Vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán potřeboval k nařízení prohlídky předchozí souhlas prokurátora. Příkaz k prohlídce musel být vydán písemně a musel být odůvodněn. Příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků tehdejší trestní řád nijak neupravoval.

Nebytové prostory, respektive prostory nesloužící k bydlení, pokud nejsou veřejně přístupné, byly do prohlídek podle trestního řádu začleněny až od roku 1992, v souvislosti se zákonem č. 558/1991 Sb., kterým se mění a doplňují trestní řád a zákon o ochraně státního tajemství s účinností od 1. 1. 1992. Nařídít domovní prohlídku byl oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení na návrh prokurátora soudce. V neodkladných případech mohl domovní prohlídku nařídít předseda senátu nebo soudce, v jehož obvodu má být prohlídka vykonána. Nařídít prohlídku jiných prostor byl oprávněn předseda senátu, v přípravném řízení prokurátor, vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán. Vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán k tomu potřeboval předchozí souhlas prokurátora. Z uvedeného je tedy zřejmé, že zatímco k domovní prohlídce bylo zapotřebí příkazu soudce, k prohlídce prostor nesloužících k bydlení stačil souhlas prokurátora.

Zákonem č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád, zákon o bankách a zákon o soudech a soudcích, účinným od 1. 1. 1994, došlo k začlenění osoby důležité pro trestní řízení (do té doby bylo prohlídka možné vykonat v případech, kdy se v prostorách měla nacházet věc důležitá pro trestní řízení nebo se tam měla skrývat osoba podezřelá z trestného činu). Zároveň došlo ke změně v pojmu prokurátor, který byl nahrazen pojmem státní zástupce, a to v souvislosti se zákonem č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství s nabytím účinnosti dnem 1. 1. 1994. Dále došlo k nahrazení pojmu vyhledávací orgán za pojem policejní orgán. Došlo také k přejmenování celého čtvrtého oddílu trestního řádu, který byl označen názvem Domovní a osobní prohlídka, prohlídka jiných prostor a vstup do obydlí (do té doby byl tento oddíl nazván Domovní a osobní prohlídka).

Zákonem č. 265/2001 Sb., kterým se mění trestní řád, trestní zákon a některé další zákony s účinností od 1. 1. 2002, došlo k odstranění pojmu vyšetřovatel. V dalších změnách trestního řízení se již objevuje pouze pojem policejní orgán.

Zásadním zákonem, na jehož základě došlo v České republice k úpravě odlišného postupu u prohlídky advokátních kanceláří, respektive k zavedení tohoto institutu, je zákon č. 79/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony s účinností od 1. 4. 2006. Na základě tohoto zákona bylo za stávající ustanovení § 85a trestního řádu vloženo zcela nové ustanovení § 85b trestního řádu o provádění domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii. Do té doby ustanovení § 85b trestního řádu upravovalo provádění důkazu v bytě, obydlí, jiných prostorách a na pozemku, přičemž uvedenou změnou trestního řádu bylo toto ustanovení nově označeno jako § 85c trestního řádu. Změna trestního řádu týkající se ustanovení § 85b je v podobě, ve které byla zavedena, platná do současné doby. K jediné změně došlo v odstavci 3 věta druhá, kde byl původní text ve znění: *„To platí i tehdy, pokud prohlídka jiných prostor byla provedena policejním orgánem podle § 83a odst. 3; návrh v tomto případě podává předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce.“* nahrazen textem ve znění: *„V případě prohlídky jiných prostor provedené policejním*

orgánem podle § 83a odst. 2 nebo 3 podává návrh podle věty první předseda senátu oprávněný k vydání příkazu a v přípravném řízení státní zástupce.“ Tato změna souvisela se změnou u prohlídek jiných prostor a pozemků, kterou tehdy mohl v přípravném řízení nařídit státní zástupce nebo policejní orgán. Podrobněji viz následující text.

Další významnou změnou v oblasti prohlídek podle trestního řádu byl nález Ústavního soudu č. 219/2010 Sb., ve věci návrhu na zrušení § 83a trestního řádu, na jehož základě došlo k poměrně zásadní změně uvedeného ustanovení, vztahujícímu se k příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků. Dosavadní úprava ustanovení § 83a odst. 1 část věty první a věty druhé trestního řádu byla tímto nálezem shledána jako ústavně nekonformní, neboť zřetelně porušovala ústavněprávní limity (čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod o nedotknutelnosti obydlí, čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve vztahu k respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence, a čl. 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, ve vztahu k zasahování do soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence), které je zcela nezbytné respektovat při zákonné konstrukci nástrojů trestního procesu, kterými jsou omezována základní práva a svobody jednotlivců. Při takovém zásahu je třeba předchozího povolení soudu. Ústavní soud tedy podle § 70 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu ustanovení § 83a odst. 1 část věty první a věty druhé trestního řádu ve znění: *„v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán. Policejní orgán k tomu potřebuje předchozí souhlas státního zástupce.“* zrušil. Na základě tohoto nálezu došlo k úpravě uvedeného ustanovení ve vztahu k povolovacímu režimu prohlídky jiných prostor a pozemků, kdy již nepostačoval souhlas státního zástupce, ale obdobně jako v případě prohlídky domovní musel být příkaz vydán předsedou senátu. Ke sjednocení povolovacího režimu prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků pak došlo vyhlášením zákona č. 459/2011 Sb., kterým se mění trestní řád a některé další zákony, účinného dnem 1. 1. 2012. Touto změnou trestního řádu došlo k významné úpravě ustanovení § 83a odst. 1, která zní: *„Na nařízení a provedení prohlídky jiných prostor a pozemků se obdobně použije § 83 odst. 1 a 2“.*

Popsané změně trestního řádu z roku 2006, kterou došlo k implementaci ustanovení o výkonu prohlídek prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, předcházelo usnesení předsednictva České advokátní komory č. 1/1997 schválené dne 31. 10. 1996, s účinností od 2. 3. 1997, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex). V tehdy platném znění ustanovení článku 14 odst. 2 (platném do 29. 12. 2006) tohoto usnesení bylo uvedeno: *„Byla-li nařízena domovní prohlídka v kanceláři nebo v bytě advokáta, je advokát povinen upozornit příslušný orgán na svou zákonnou povinnost mlčenlivosti a s tím spojenou omezenou ediční povinnost a žádat, aby k tomuto úkonu byl přibrán jako nezúčastněná osoba zástupce Komory nebo alespoň jiný advokát. V roce 2006 byl uvedený článek 14 odst. 2 nahrazen textem: Advokát je povinen řádně a včas poučit všechny osoby, které se podílejí na jeho činnosti spojené s poskytováním právních služeb, o rozsahu jejich zákonné povinnosti zachovávat mlčenlivost, a to i v souvislosti se svědeckou povinností takových osob.“*

2 Vymezení základních pojmů

Vymezení základních pojmů je pro tuto práci velmi důležité, neboť se jedná o prvky, kterými se prohlídka advokátních kanceláří od jiných druhů prohlídek v trestním řízení významně odlišuje. Jedná se zároveň o pojmy, které trestní řád, byť je ve svých ustanoveních přímo uvádí a jsou pro danou problematiku klíčové, nijak nedefinuje. Jejich volné vykládání by tak mohlo být zejména v praxi orgánů činných v trestním řízení problematické, a proto bude vhodné je přiblížit hned v úvodu.

2.1 Advokát

Poskytování právních služeb advokáty je upraveno zákonem č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „AZ“). V ustanovení § 2 jsou jako osoby oprávněné poskytovat právní služby za podmínek stanovených tímto zákonem a způsobem v něm uvedeným uvedeni advokáti a dále tzv. evropský advokát, tedy: *„fyzické osoby, které jsou státními příslušníky členských států Evropské unie, smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace (dále jen „domovský stát“), anebo jsou státními příslušníky jiného státu a jsou v některém z domovských států trvale usazeni, a v domovském státě získaly oprávnění poskytovat právní služby pod profesním označením domovského státu, které bylo oznámeno ve sdělení Ministerstva spravedlnosti, vyhlášeném ve Sbírce zákonů.“*¹ Předpokladem pro výkon advokacie je zápis v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. Podmínky zápisu jsou stanoveny v § 5 až 5g uvedeného zákona, vyškrtnutí ze seznamu advokátů pak v § 7a až § 8 a pozastavení výkonu advokacie v § 8a až § 10. Další osobou, kterou zahrnujeme pod pojem advokát, je podle § 36 až § 39 AZ advokátní koncipient zapsaný v seznamu advokátních koncipientů České advokátní komory.

Pod pojem advokát tedy musíme řadit nejen advokáty, ale i advokáty s pozastaveným výkonem advokacie, evropské advokáty a advokátní koncipienty.

¹ K pojmu „evropský advokát“ dále také ustanovení § 35f až 35r zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

2.2 Advokátní mlčenlivost

Podle ustanovení § 21 AZ je advokát povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Této povinnosti může advokáta zprostit pouze klient. Po smrti či zániku klienta tak může učinit jeho právní nástupce. Zproštění mlčenlivosti musí mít vždy písemnou formu. Jedinou přípustnou výjimkou je možnost ústního prohlášení v řízení před soudem. Povinnost mlčenlivosti se podle § 21 odst. 9 písm. a) AZ vztahuje obdobně i na zaměstnance advokáta nebo společnosti nebo zahraniční společnosti, dále také i na jiné osoby, které se s advokátem nebo ve společnosti anebo v zahraniční společnosti podílejí na poskytování právních služeb. Povinnost mlčenlivosti trvá podle § 21 odst. 8 AZ i po vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Podle § 39 AZ platí povinnost zachovávat mlčenlivost obdobně i pro advokátního koncipienta. Povinností mlčenlivosti však není dotčena zákonem uložená povinnost překaziti spáchání trestného činu.² Zprostit advokáta mlčenlivosti nelze ani po předchozím souhlasu soudce podle § 8 odst. 5 trestního řádu.

Pokud například při sledování osob a věcí policejní orgán zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je podle § 158d odst. 1 trestního řádu povinen záznam s obsahem této komunikace zničit a poznatky, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít. Obdobně se postupuje i v případě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 1 trestního řádu.

Institut povinné (státem přikázané) mlčenlivosti advokáta je tak jedním ze základních pilířů advokacie, základem pro důvěrný vztah mezi klientem a jeho advokátem či obhájcem, kterým klient poskytuje důležité, často i důvěrné informace. Mlčenlivostí je tedy primárně chráněn klient, nikoliv jeho advokát. Touto otázkou se zabýval i Ústavní soud, který ve svém nálezu uvádí: *„Povinnost mlčenlivosti je základním předpokladem pro poskytování právní pomoci a tím i nezbytnou podmínkou fungování demokratické společnosti. Výkon profese*

² § 21 odst. 7 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.
§ 367 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

advokáta vychází z důvěrného vztahu mezi advokátem a klientem a z důvěry klienta v mlčenlivost advokáta. Ústavní soud již dříve konstatoval, že se nejedná v žádném případě o jakousi výsadu advokáta, která by měla založit vynětí z obecně platného a závazného právního řádu, ale že jde o povinnost uloženou advokátovi v zájmu jeho klientů a pro jejich ochranu.“³

2.3 Výkon advokacie

Právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení, jehož účastníci jsou si rovni, je jedním ze základních práv garantovaných Listinou základních práv a svobod.⁴ Stejně tak je garantováno i právo na obhajobu prostřednictvím obhájce.⁵

Podmínky, za nichž mohou být právní služby poskytovány, jakož i poskytování právních služeb advokáty, jsou stejně jako již zmíněný pojem advokát a advokátní mlčenlivost upraveny zákonem o advokacii. Podle § 1 odst. 2 tohoto zákona se poskytováním právních služeb rozumí: *„zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu. Poskytováním právních služeb se rozumí rovněž činnost opatrovníka pro řízení ustanoveného podle zvláštního právního předpisu, je-li vykonávána advokátem.“*

V souvislosti s výkonem advokacie a poskytováním právních služeb advokáty je potřeba rozpoznat rozdíl mezi těmito dvěma pojmy. Této otázce se mimo jiné věnoval i Nejvyšší správní soud, který konstatoval: *„Skutečnost, že zákonodárce důsledně rozlišil v zákoně o advokacii pojmy „poskytování právních služeb“ a „výkon advokacie“, vede k logickému závěru, že tam, kde použil pojem „výkon advokacie“, měl na mysli veškeré úkony, které advokát činí v souvislosti s výkonem nezávislého povolání advokáta, tedy i ty, k nimž*

³ Nález Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2009, sp. zn. II. ÚS 2894/08-2. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 31. 8. 2022].

⁴ Článek 37 odst. 3, odst. 3 usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

⁵ Ibid. článek 40 odst. 3

*je povinován či které učiní v souvislosti s poskytováním právní služby na základě uzavřené smlouvy, a to i poté, co je zastupování klienta ukončeno, přičemž je činí nikoliv jako občan, ale jako advokát při výkonu svého povolání, tedy při výkonu advokacie.*⁶

Podle § 2a a § 3 AZ má každý právo na svobodnou volbu advokáta, přičemž advokát je při poskytování právních služeb nezávislý; je vázán právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta.

Výkon advokacie advokátem je podle § 11 až § 15f AZ vykonáván buď samostatně, společně s jinými advokáty společnosti podle občanského zákoníku (sdružení), jako společníkem výhradně advokátní společnosti nebo zahraniční společnosti či v pracovním poměru.

Mezi základní práva a povinnosti advokáta podle § 16 AZ mimo jiné patří chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, pokud nejsou v rozporu s právním nebo stavovským předpisem. Advokát je povinen jednat čestně a svědomitě, důsledně využívat všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. Podle § 18 AZ je rovněž oprávněn poskytnutí právních služeb odmítnout, pokud nebyl podle zvláštního právních předpisů ustanoven nebo určen. V rámci svého pověření se může podle § 26 AZ dát zastoupit jiným advokátem, a nestanoví-li zvláštní předpis jinak, může advokáta při jednotlivých úkonech zastoupit i jeho zaměstnanec nebo advokátní koncipient.⁷

2.4 Advokátní kancelář

Pojem advokátní kancelář je nutné z pohledu provádění prohlídky podle § 85b trestního řádu chápat jako prostor, v němž advokát vykonává advokacii.

Podle § 13 AZ musí mít každý advokát na území České republiky sídlo zapsané do seznamu advokátů. Sídlo advokáta vykonávajícího advokacii

⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, sp. zn. 5 As 34/2003-47. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 31. 8. 2022].

⁷ Zvláštním předpisem je v tomto případě § 35 odst. 1 trestního řádu, § 25 odst. 3 občanského soudního řádu a § 31 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

ve společnosti musí být shodné se sídlem této společnosti. Pokud advokát vykonává advokacii v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti, je jeho sídlem sídlo jeho zaměstnavatele. Podle § 29 odst. 1 AZ je advokát vedle povinnosti bezodkladného oznámení svého sídla po zahájení výkonu advokacie také povinen České advokátní komoře bez odkladu oznámit i změny, a to do jednoho týdne poté, co nastaly. Mezi tyto změny patří mimo jiné právě i změna jeho sídla. Nesplnění takové povinnosti je podle § 32 AZ kárným proviněním. Kromě popsané povinnosti oznamovat své sídlo a jeho změny je podle § 25 AZ advokát také povinen o poskytování právních služeb vést přiměřenou dokumentaci.

Prostory, v nichž advokát vykonává advokacii, můžeme vymezovat administrativně, tedy zapsaným sídlem advokáta, jak bylo popsáno výše, ale také v širším smyslu prostřednictvím funkčního vymezení. Advokát není povinen vykonávat advokátní činnost pouze v zapsaném sídle, ale může využívat i jiné prostory. Pravidla profesionální etiky a pravidel soutěže advokátů České republiky stanoví, že: *„Advokát je povinen vykonávat advokacii především ve svém sídle. Pokud založí pobočku své kanceláře v téže nebo jiné obci anebo pravidelně poskytuje právní služby pro veřejnost v předem určené době mimo své sídlo, je povinen o tom bez zbytečného odkladu vyrozumět Komoru.“*⁸ Z citovaného ustanovení je zřejmé, že takovým prostorem může být v podstatě jakýkoliv prostor, kde může advokát poskytovat právní služby sekundárně, mimo své zapsané sídlo. Otázkou výkladu pojmu „jiné prostory, v nichž advokát vykonává advokacii“ se podrobně zabývalo trestní kolegium Nejvyššího soudu, které konstatovalo: *„Výkonem advokacie se rozumí veškerá činnost advokáta při poskytování právních služeb, která není omezena prostorově na místo či sídlo advokáta registrovaného u České advokátní komory. Restriktivní výklad omezující aplikaci § 85b tr. ř. jen na sídlo advokáta registrované u Komory by byl v rozporu s účelem předmětného ustanovení a nastolil by nerovný přístup k ochraně informací, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta. Za jiné prostory, v nichž advokát vykonává advokacii, je tedy nutno považovat jakýkoli prostor, který souvisí*

⁸ Článek 16 odst. 1 Usnesení Představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. 10. 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidel soutěže advokátů České republiky (etický kodex).

s výkonem advokacie a v němž se proto vyskytují informace o klientech ať už v písemné, elektronické či jiné podobě. Vedle již zmiňovaného sídla advokáta jde dále např. o pobočku advokátní kanceláře, kancelář advokáta v sídle obchodní společnosti, jíž poskytuje právní služby, vozidlo advokáta nebo místa určená k archivaci či ukládání advokátních spisů. Třeba ještě dodat, že obydlí advokáta, pokud v něm vykonává advokacii, není jiným prostorem ve smyslu § 85b tr. ř., ale spadá pod režim tohoto ustanovení v rámci domovní prohlídky. Nelze pominout zřetelný fakt, že v současnosti se těžiště informací přesunulo do elektronické podoby a stále více nabývají na významu informace v elektronické podobě. Advokát tak technicky může mít informace, na něž se vztahuje jeho povinnost mlčenlivosti, kdekoliv; jak na nosiči dat on-line, což může být osobní počítač nebo server v jeho kanceláři, ale také server nebo datové úložiště (tzv. cloud) nacházející se jinde, což může být i u subjektu, jehož předmětem činnosti je poskytování služeb v oblasti informačních systémů. Postup podle § 85b tr. ř. se tedy uplatní i u ostatních v úvahu přicházejících míst vztahujících se k výkonu advokacie, v nichž lze ukládat, zpracovávat a využívat informace o klientech, jichž se dotýká povinnost mlčenlivosti advokáta. Mohou jimi být různá elektronická úložiště dat, a to ať už jde o webové stránky advokáta, vlastní datová úložiště advokáta nenacházející se v místech běžného výkonu advokátní praxe nebo úložiště provozovaná od advokáta odlišnou osobou, umožňující dálkový přístup pomocí internetové sítě (např. různé typy tzv. hostingů, cloudů apod.).⁹

Lze tedy uzavřít, že za místo, kde advokát vykonává advokacii, můžeme z pohledu provádění prohlídky podle trestního řádu považovat jakékoliv prostory, které s advokátní činností nějakým způsobem souvisí a kde se zároveň mohou nacházet listiny či jiné údaje s touto činností související, podléhající advokátní mlčenlivosti. Bude se tedy jednat jak o advokátní kancelář samotnou, tak například domácí pracovnu, pracovnu na chatě, automobil, archiv i vzdálené úložiště.

⁹ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. Tpjn 306/2014. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2. 9. 2022].

Za místo výkonu advokacie ale nelze považovat bankovní účet užívaný advokátem. Důvodem je absence natolik citlivých informací, které nelze srovnávat s informacemi ukládanými v místě výkonu advokacie.¹⁰

2.5 Česká advokátní komora

Obligatoří podmínkou při realizaci prohlídky prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, pokud se zde mohou nacházet listiny obsahující skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta, je podle § 85b odst. 1 trestního řádu vyžádání součinnosti České advokátní komory (dále jen „Komora“).

Podle § 40 až § 49 AZ je Komora samosprávnou stavovskou organizací všech advokátů se sídlem v Praze a s pobočkou v Brně, která vykonává veřejnou správu na úseku advokacie. Pobočka v Brně zajišťuje zejména působnost Komory pro evropské advokáty a advokáty se sídlem v obvodu krajských soudů v Brně a Ostravě a pro jejich advokátní koncipienty. Komora je právnickou osobou, která je také oprávněna založit veřejně prospěšnou právnickou osobu. Nejvyšším orgánem je sněm. Výkonným orgánem je představenstvo. Ve všech věcech jedná jménem Komory její předseda. Dalšími orgány Komory jsou kontrolní rada, kárná komise, odvolací kárná komise a zkušební komise Komory.

Ustanovení § 85b odst. 1 trestního řádu, vyjma již zmíněné povinnosti vyžádání součinnosti Komory, dále také stanoví, že orgán provádějící prohlídku je oprávněn se seznámit s obsahem listin obsahujících skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta, pouze za přítomnosti a se souhlasem zástupce Komory, kterého ustanoví předseda Komory z řad jejích zaměstnanců nebo z řad advokátů. Ustanovení zástupce Komory je upraveno a blíže konkretizováno usnesením představenstva České advokátní komory ze dne 12. 9. 2006, publikovaným pod č. 6/2006 Věstníku, ve znění usnesení č. 2/2007, č. 4/2008 a č. 2/2019 Věstníku. Kromě provádění prohlídek je tímto usnesením upraven i postup při určování zástupce pro provádění kontrol správcem daně a Úřadem pro ochranu osobních údajů. Podle článku 1 tohoto usnesení rozhodne

¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2013, sp. zn. 3 Tdo 947/2013-44. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2. 9. 2022].

předseda o ustanovení zástupce Komory na základě žádosti příslušného orgánu. Podle článku 2 odst. 1 zástupce Komory ustanoví předseda neprodleně po obdržení žádosti. V případě žádosti orgánů činných v trestním řízení tak učiní neprodleně, nejpozději do 24 hodin. Podle článku 2 odst. 2 je tento zástupce ustanoven z řad zaměstnanců Komory, kteří mají vysokoškolské vzdělání, nebo z řad advokátů, kterým není pozastaven výkon advokacie. Přitom přihlíží zejména k tomu, aby bylo zajištěno objektivní, odborné a včasné posouzení věci. Advokáta lze ustanovit zástupcem Komory pouze s jeho souhlasem.

2.6 Listina

Listiny, respektive listinné důkazy jsou ustanovením § 112 odst. 2 trestního řádu obecně definovány jako listiny, které svým obsahem prokazují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost, vztahující se k trestnému činu nebo k obviněnému. Podle ustanovení § 85b odst. 12 trestního řádu je listinou ve smyslu prohlídky v prostoru, v němž advokát vykonává advokacii, jak písemnost, popřípadě její část, tak i jiný nosič informací. Takovým nosičem může být například pevný disk počítače, přenosné externí disky, flash disky a USB klíče, diskety, CD, DVD, magnetické pásky apod.

Na jiné věci doličné se ustanovení § 85b trestního řádu nevztahuje (například zbraně či jiné věcné důkazy). Významné je pečlivě u každé listiny zvlášť zvažovat, zda je dotčený advokát ohledně jejího obsahu povinen zachovat mlčenlivost.¹¹

¹¹ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. Tpjn 306/2014. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 7. 9. 2022].

3 Postup před výkonem prohlídky

Prohlídka prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, je speciální úpravou k obecnější právní úpravě, vůči níž má podřízený charakter, přičemž upřesňuje pouze trestním řádem vymezenou oblast domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor a pozemků. Prohlídka u advokáta je součástí pátého oddílu hlavy čtvrté trestního řádu, jež upravuje domovní a osobní prohlídky, prohlídky jiných prostor a pozemků a vstup do obydlí, jiných prostor a pozemků. Při výkonu prohlídky u advokáta podle § 85b trestního řádu musí být tedy respektována i další ustanovení trestního řádu, která se vztahují k důvodům provedení prohlídky, nařízení prohlídky a samotnému výkonu prohlídky.

Stejně jako ve všech jiných oblastech trestního řízení i zde platí Ústavou stanovený princip uplatňování státní moci jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.¹²

Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí může být omezena jen v případech stanovených zákonem.¹³

„Domovní prohlídka je přípustná jen pro účely trestního řízení, a to na písemný odůvodněný příkaz soudce. Způsob provedení domovní prohlídky stanoví zákon.“¹⁴

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že domovní nebo jinou prohlídku podle hlavy čtvrté trestního řádu je možné realizovat pouze zákonem stanoveným způsobem a ze zákonem stanovených důvodů, přičemž se jedná o velmi závažný zásah do ústavou zaručených práv, při nichž musí být dodržována také zásada zdrženlivosti (přiměřenosti). Tato zásada, vycházející z ustanovení článku 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, a dále z ustanovení § 2 odst. 4 trestního řádu ve spojení s ustanovením § 52 trestního řádu, orgánům činným v trestním řízení ukládá zasahovat do práv a svobod zaručených Listinou základních práv

¹² Článek 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹³ Článek 7 odst. 1 usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

¹⁴ Ibid. článek 12 odst. 2

a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, jen v nezbytné míře, s plným šetřením těchto práv. Každý takový zásah musí být odůvodněný.

3.1 Důvody prohlídky

Důvody pro vykonání domovní prohlídky jsou taxativně vymezeny v § 82 odst. 1 trestního řádu, který stanoví: „*Domovní prohlídku lze vykonat, je-li důvodné podezření, že v bytě nebo v jiné prostoře sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících (obydli) je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení.*“

Z popsaných důvodů lze podle § 82 odst. 2 trestního řádu rovněž vykonat prohlídku prostor nesloužících k bydlení (jiných prostor a pozemků), pokud nejsou veřejně přístupné.

Existence „důvodného podezření“ je tedy u všech popisovaných typů prohlídek obligatorním prvkem, který ale není nijak přesně definován. Jedná se o pojem vyjadřující určitou míru přesvědčení, respektive existenci vyšší pravděpodobnosti, která vychází z konkrétních okolností. V žádném případě se tedy nemůže jednat o nějaké ničím nepodložené domněnky. „*Podezření musí být odůvodněno konkrétními skutečnostmi zjištěnými v trestním řízení.*“¹⁵ Odůvodněnost podezření je tak jedním ze základních předpokladů pro vydání příkazu soudce k provedení takové prohlídky.

Věc důležitá pro trestní řízení je vymezena taxativně v ustanovení § 77b odst. 1 trestního řádu. Jedná se o věc, která může sloužit pro důkazní účely, nástroj trestné činnosti, výnos z trestné činnosti nebo také náhradní hodnota za nástroj trestné činnosti nebo za výnos z trestné činnosti.

Osobou důležitou pro trestní řízení bude primárně osoba podezřelá ze spáchání trestného činu nebo obviněný. Takovou osobou může být ale i svědek

¹⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád. Komentář. 7. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2013 [cit. 12.10.2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. In: Beck-online [právní informační systém].

nebo znalec.¹⁶ Může se například jednat o osoby omezované na osobní svobodě a nucené k prostituci, nelegální migranti apod.

K této problematice je na místě zmínit jiné ustanovení trestního řádu, které upravuje vstup do obydlí, jiných prostor a na pozemky a ke kterému není příkaz k prohlídce zapotřebí. Tímto ustanovením je § 83c trestního řádu, na základě kterého může policejní orgán vstoupit do obydlí, jiných prostor nebo na pozemek rovněž tehdy, pokud se v těchto prostorech nachází osoba, na kterou byl vydán příkaz k zadržení, k zatčení, k dodání do výkonu trestu odnětí svobody nebo do výkonu ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody. Dále také osoba, kterou je třeba pro účely trestního řízení předvést nebo kterou je třeba zadržet. Žádné jiné úkony v takových případech provést nelze. Z uvedeného je zřejmé, že v popsanych případech se využívá uvedené ustanovení, nikoliv ta, která se vztahují k prohlídce jako takové. Ustanovení § 83c odst. 1 trestního řádu umožňuje policejnímu orgánu vstup do obydlí, jiných prostor a na pozemek i v dalších případech, které se ale tématu této práce nijak nedotýkají.

3.2 Povolovací režim prohlídky

V běžné praxi a zároveň také nejčastějším případem povolovacího režimu prohlídky v přípravném řízení je třístupňový režim, jehož prvním stupněm je podnět policejního orgánu, na který navazuje návrh státního zástupce a nakonec písemný příkaz k prohlídce vydaný soudcem. První stupeň není povinný, respektive státní zástupce může navrhnout provedení prohlídky i bez podnětu policejního orgánu.

Výjimkou může být postup podle ustanovení § 83a odst. 2 trestního řádu, podle kterého lze prohlídku provést i bez příkazu. K takovému postupu ale musí být zároveň splněny dvě podmínky. První podmínkou je, že příkazu nelze předem dosáhnout. Druhou podmínkou je, že věc nesnese odkladu. Pokud by ale soud dodatečně souhlas k vydání příkazu neudělil, nelze výsledek takové prohlídky použít v dalším řízení jako důkaz. Další výjimkou je postup podle § 83a odst. 3

¹⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád. Komentář. 7. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2013 [cit. 12.10.2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. In: Beck-online [právní informační systém].

trestního řádu. Podle tohoto ustanovení může policejní orgán provést prohlídku jiných prostor nebo pozemků (nikoliv domovní prohlídku) také tehdy, pokud uživatel těchto prostor nebo pozemků písemně prohlásí, že s prohlídkou souhlasí. O takovém úkonu musí policejní orgán bezodkladně vyrozumět předsedu senátu oprávněného k vydání příkazu a v přípravném řízení státního zástupce. Oba tyto spíše výjimečné případy budou ale v případech prohlídky advokátních kanceláří zjevně v běžné praxi nereálné, a to s ohledem na povinnost vyžádat si součinnost České advokátní komory.

3.2.1 Podnět policejního orgánu

V okamžiku, kdy policejní orgán spatřuje důvody pro provedení domovní prohlídky za splnění, tudíž má konkrétní důvodné podezření, že se v bytě či jiném neveřejném prostoru nachází věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení, předloží svá zjištění společně se spisovým materiálem státnímu zástupci příslušného státního zastupitelství. Tato fáze je označována jako podnět policejního orgánu k provedení prohlídky, který státnímu zástupci společně se spisovým materiálem slouží jako podklad pro zpracování písemného návrhu předkládanému soudci příslušného soudu.

Podnět musí mít písemnou formu a musí být dostatečně odůvodněn. U Policie České republiky je způsob zpracování takového podnětu upraven interním aktem řízení, konkrétně *Pokynem policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. 5. 2013, o plnění některých úkonů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení*, ve znění pozdějších změn (policejním orgánem nejsou jen útvary Policie České republiky, ale také Generální inspekce bezpečnostních sborů, pověřené orgány Vězeňské služby České republiky a Vojenské policie apod.¹⁷) Součástí podnětu bude zejména co nejpřesnější vymezení a identifikace konkrétního prostoru, jehož se prohlídka týká, aby nemohlo dojít k záměně. Tím bude také zároveň určen rozsah prohlídky. Dále bude podnět obsahovat popis skutkových zjištění, právní kvalifikaci skutku a samotný účel provedení

¹⁷ blíže viz ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

prohlídky. Nedílnou součástí bude také vymezení a popis věcí, které mají být prohlídkou nalezeny a zajištěny (blíže viz pododdíl 3.3.1 této kapitoly). Další součástí podnětu bude odůvodnění neodkladnosti či neopakovatelnosti prohlídky, je-li prohlídka realizována jako neodkladný či neopakovatelný úkon (k tomu viz pododdíl 3.3.3). Odůvodněním prohlídky je zde myšleno zdůvodnění, na jehož základě je dovozováno, že se věci či osoby důležité pro trestní řízení v daném prostoru mají nacházet.

Jak již bylo zmíněno, přílohou podnětu k provedení prohlídky je spisový materiál, ze kterého informace popsané v podnětu vycházejí. Při opatrování těchto informací, zejména při vymezení prostor, ve kterých se má prohlídka realizovat, musí policejní orgán dbát zvýšené opatrnosti, aby nedošlo k dekonspiraci, a tím i ke zmaření účelu prohlídky (odstranění důkazů apod.).

Právní kvalifikace trestného činu, pro který se řízení vede, není pro povolení prohlídky nijak rozhodná (na rozdíl například od odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 a § 88a trestního řádu nebo většiny operativně-pátracích prostředků podle § 158b až 158e trestního řádu).

3.2.2 Návrh státního zástupce

Pokud se státní zástupce s podnětem policejního orgánu ztotožní, a považuje zákonné podmínky k podání návrhu na vydání příkazu k prohlídce za splněné, předloží příslušnému soudu návrh k vydání příkazu k prohlídce, včetně podkladů, které se ho týkají.

Pokud se státní zástupce s podnětem policejního orgánu neztotožní, učiní o tom záznam a věc policejnímu orgánu vrátí, což ale ještě nemusí znamenat, že podnět odmítne definitivně. Je pak na policejním orgánu, aby konkrétní nedostatky podnětu či spisového materiálu v takovém případě odstranil a spisový materiál v potřebném rozsahu doplnil.

Tento postup je, na rozdíl od minulosti, u domovní prohlídky i prohlídky jiných prostor a pozemků totožný. (Ještě před pár lety tomu tak nebylo, neboť k nařízení prohlídky jiných prostor a pozemků byl v přípravném řízení příslušný

státní zástupce nebo policejní orgán, přičemž policejní orgán k tomu potřeboval předchozí souhlas státního zástupce. Takový příkaz musel být rovněž vydán písemně a musel být odůvodněn.).

3.3 Příkaz k prohlídce

Příslušnost soudu k úkonům v přípravném řízení je upravena ustanovením § 26 trestního řádu. K vydání příkazu k domovní prohlídce je tak příslušný okresní soud, v jehož obvodě je činný státní zástupce, který návrh na vydání příkazu k prohlídce vydal.

Obdobně se postupuje i v případech, kdy návrh na vydání příkazu podává státní zástupce krajského státního zastupitelství, přičemž v takových případech je příslušnost okresního soudu dovozována podle ustanovení § 18 trestního řádu, tedy podle místa spáchání trestného činu. Státní zástupce krajského státního zastupitelství tak musí z okresních soudů spadajících pod příslušný kraj zvolit takový okresní soud, který odpovídá kritériím, podle kterých se stanoví místní příslušnost soudu. Takový postup poté není v rozporu s čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, vztahujícímu se k právu na soudní ochranu.¹⁸

Nařídit domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor a pozemků, tedy i prohlídku prostor, kde advokát vykonává advokacii, respektive vydat příkaz k takové prohlídce, je podle § 83 odst. 1 a § 83a odst. 1 trestního řádu oprávněn předseda senátu. V přípravném řízení tak činí soudce na návrh státního zástupce. V neodkladných případech může prohlídku nařídit předseda senátu nebo soudce, v jehož obvodu má být tato prohlídka vykonána.

Uvedené ustanovení trestního řádu dále stanoví, že příkaz k prohlídce musí mít vždy písemnou formu. Další povinností je řádné odůvodnění takového příkazu. Stejně požadavky na příkaz k prohlídce klade i Listina základních práv a svobod, podle jejíhož čl. 12 odst. 2 musí být příkaz soudce písemný a odůvodněný.

¹⁸ Blíže viz nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 4/14. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 11. 2022].

Příslušnost konkrétního soudce příslušného okresního soudu a postup jeho činnosti po obdržení návrhu státního zástupce jsou upraveny Instrukcí Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č. j. 500/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy ve znění pozdějších změn. Podle § 28 odst. 2 tohoto vnitřního a kancelářského řádu, který upravuje rozhodování o příkazu k domovní prohlídce a příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků, rozhodne soudce v neodkladné věci neprodleně po převzetí návrhu na vydání příkazu, případně v dohodnuté lhůtě. V ostatních případech, tedy případech nikoliv neodkladných, rozhodne soudce do tří dnů (§ 27 odst. 1).

Podle § 83 odst. 1 trestního řádu, který byl již zmíněn, se příkaz k prohlídce doručuje osobě, u které se prohlídka koná. Takové doručení je realizováno při prohlídce, a pokud to není možné, tak po odpadnutí překážky, která doručení brání, nejpozději však do 24 hodin po jejím odpadnutí.

K náležitostem příkazu k domovní prohlídce nebo k prohlídce jiných prostor a pozemků (vyjma běžných formálních náležitostí, mezi které patří zejména označení soudu, spisová značka, datum a místo vydání příkazu, jméno a podpis soudce) bude patřit výroková část, obsahující zejména identifikační údaje k objektu a vymezení prostoru, na které se příkaz vztahuje, označení jejich vlastníka a uživatele, v případě prohlídky u advokáta informace o advokátovi, který v nich vykonává advokacii, a označení policejního orgánu, který prohlídku vykoná. Další povinnou částí bude řádné odůvodnění, jehož součástí bude zejména shrnutí dosavadních skutkových zjištění, jejich právní kvalifikace, účel provedení prohlídky, popis věcí, které mají být prohlídkou pro účely trestního řízení nalezeny a zajištěny, dále nezbytné zdůvodnění, na jehož základě je usuzováno, že se takové věci mají v dotčeném prostoru nacházet, a zdůvodnění neodkladnosti či neopakovatelnosti prohlídky. V případě prohlídky u advokáta bude také zdůvodněno, proč by uvedené věci neměly podléhat povinné mlčenlivosti advokáta podle § 21 odst. 1 AZ. Dále bude vhodné do závěru příkazu začlenit poučení o povinnosti prohlídku strpět, o možnosti případný odpor nebo vytvořenou

překážku překonat a také poučení vztahující se k zajištění věcí důležitých pro trestní řízení podle § 78 a § 79 trestního řádu.¹⁹

3.3.1 Popis věcí důležitých pro trestní řízení

K tomuto bodu je nutno uvést, že v určitých případech nelze věci důležité pro trestní řízení předem přesně specifikovat. V takových případech zpravidla postačí uvést alespoň určité kategorie věcí či důkazů. Touto otázkou se již také zabýval Ústavní soud, který konstatoval, že v určitých případech nelze po orgánech činných v trestním řízení požadovat, aby: „*naprosto přesně specifikovaly všechny věci důležité z hlediska trestního řízení, jejichž existence a význam teprve vyjdou najevo při faktickém provádění prohlídky*“.²⁰ V obdobném rozhodnutí, vztahujícím se k příkazu k domovní prohlídce ve fázi prověřování, pak Ústavní soud mimo jiné uvádí, že: „*na samotné odůvodnění příkazu k prohlídce nelze klást (ať již domovních či jiných prostor) nadměrně vysoké požadavky, neboť v této fázi, kdy je prověřování trestní věci na samotném počátku, nelze od policejního orgánu očekávat detailní znalost věcí*“.²¹

V případě prohlídky advokátních kanceláří bude ale situace částečně odlišná, a to zejména v případě, mají-li být v těchto prostorech zajišťovány listiny ve smyslu ustanovení § 85b odst. 12 trestního řádu, tedy písemnosti, jejich části nebo jakékoliv nosiče informací, neboť na takové písemnosti se může vztahovat ustanovení § 78 odst. 2 trestního řádu, podle kterého se obecná úprava vztahující se k povinnosti předložit nebo vydat věc (§ 78 odst. 1 trestního řádu) nevztahuje právě na listiny nebo jiný nosič informací, který obsahuje obrazový, zvukový nebo datový záznam, pokud se na obsah vztahuje zákaz výslechu. Výjimkou jsou případy, kdy došlo k zproštění mlčenlivosti zachovat věc v tajnosti nebo pokud

¹⁹ HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 56-58. ISBN 978-80-7502-231-8.

²⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. III. ÚS 1033/07. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 10. 2022].

²¹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 2633/13. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 10. 2022].

došlo k zproštění povinné mlčenlivosti, přičemž mlčenlivostí advokáta jsme se již zabývali v kapitole 2, oddíl 2.2.

Již v přípravné fázi provedení domovní prohlídky by měl policejní orgán vzhledem k výše uvedenému a s ohledem na zásadu zdrženlivosti podle § 2 odst. 4 trestního řádu (o které jsme se zmiňovali v úvodu této kapitoly): „*důsledně uvážit, do jaké míry je reálné, že se bude moci s obsahem takových listin seznámit*“.²² Tedy nakořik jde o dokumenty, na které se vztahuje výše uvedené ustanovení § 78 odst. 2 trestního řádu, respektive advokátní mlčenlivost podle § 21 AZ.

Podle listin, které mají být zajištěny, můžeme uvažovat zejména o těchto situacích:²³

Listiny přímo související s trestnou činností advokáta, páchanou v souvislosti s poskytováním právních služeb, v důsledku čehož dochází ke zneužívání jeho povinné mlčenlivosti podle § 21 odst. 1 AZ. Služby přitom mohou být jak skutečné, tak údajné.

Listiny vztahující se ke klientovi, který platně advokáta povinné mlčenlivosti zprostil.

Listiny nesouvisející s výkonem advokacie, ale jinou činností. Takovou činností může být například funkce insolvenčního správce.

Listiny, na které se ustanovení § 78 odst. 2 trestního řádu nevztahuje.

Podstatou prohlídky u advokáta je vždy nalezení listin důležitých pro konkrétní trestní řízení, na které se povinnost mlčenlivosti advokáta nevztahuje, mezi listinami, na které se povinnost mlčenlivosti advokáta vztahuje. Povaha takových listin může být velmi rozmanitá. Může se například jednat o ukrytí věci v úmyslu pomoci jiné osobě trestnímu stíhání uniknout (znak trestného činu nadřzování podle § 366 trestního zákoníku). Může se také jednat o důkazy svědčící o ovlivňování svědka nebo znalce (znak návodu k trestnému činu křivá

²² HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 60. ISBN 978-80-7502-231-8.

²³ Ibid. str. 60-61

výpověď a nepravdivý znalecký posudek podle § 346 trestního zákoníku, spáchaného formou účastenství podle § 24 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku).²⁴

3.3.2 Časová působnost příkazu

Časová působnost realizace příkazu k prohlídce není obligatorním prvkem příkazu k provedení prohlídky, a to ani v případech, kdy je prohlídka konána jako neodkladný úkon. Je tak zcela na příslušném soudci, zda konání prohlídky časově vymezí.²⁵

3.3.3 Neodkladnost a neopakovatelnost prohlídky

Neodkladnost úkonu trestního řízení je specifikována v ustanovení § 160 odst. 4 trestního řádu, přičemž se jedná o takový úkon, jehož provedení nelze ze stanovených důvodů odložit na dobu po zahájení trestního stíhání. Takovým důvodem je nebezpečí ze zmaření úkonu, zničení nebo ztráty důkazu. Neopakovatelnost podle téhož ustanovení trestního řádu spočívá v nemožnosti takový úkon před soudem vůbec provést. Vždy je pak potřeba rozlišovat, zda se jedná o úkon neodkladný či neopakovatelný a z jakých důvodů je za takový vůbec považován. Byť je tato povinnost podle § 160 odst. 4 trestního řádu vázána až k protokolaci neodkladného nebo neopakovatelného úkonu, bylo již v pododdílu 3.2.1 zmíněno, že odůvodnění neodkladnosti či neopakovatelnosti bude od samotného počátku součástí povolovacího režimu prohlídky.

V této souvislosti stojí za zmínku judikát Ústavního soudu, který z dále uvedených důvodů zrušil příkaz k prohlídce pro porušení čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, a který mimo jiné uvádí: „*Jestliže orgány činné v trestním řízení před provedením prohlídky jiných prostor nezahájily trestní*

²⁴ BARTOŠ, Radek. K prohlídce u advokáta v trestním řízení. *Státní zastupitelství* [online]. 2014, č. 3, [cit. 23. 1. 2023]. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

²⁵ blíže viz: 1) usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 3508/11, které se mimo jiné zabývá stížností proti realizaci prohlídky jako neodkladného úkonu až deset týdnů od vydání příkazu k jejímu provedení, 2) usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2001, sp. zn. I. ÚS 768/2000, které se zabývá stížností ve vztahu k domovní prohlídce realizované až po lhůtě uvedené v dodatku příkazu k domovní prohlídce.

stíhání, ač tak učinit mohly a měly, a namísto toho ji bez uvedení důvodu provedly jako neodkladný úkon, pak za dané situace absenci tohoto odůvodnění již nelze považovat za pouhé formální pochybení, nýbrž za případ, kdy pro provedení úkonu jako neodkladného chybějí i věcné důvody, a zásah Ústavního soudu je tak již nutný.²⁶ Povinnost neprodleně rozhodnout o zahájení trestního stíhání je stanovena v § 160 odst. 1 trestního řádu. Z dosud uvedeného je tedy zřejmé, že pokud má být prohlídka provedena již v době před zahájením trestního stíhání, bude vždy nutné její neodkladnost řádně zdůvodnit, a to způsobem umožňujícím odůvodnění přezkoumat.

Neopakovatelnost prohlídky je již z její podstaty dána. Lze si jen těžko představit situaci, kdy bude prohlídka konána před soudem. V případě, že je prohlídka realizována v době řízení před soudem, se již nejedná o prohlídku konanou v rámci přípravného řízení, kterou nařizuje na návrh státního zástupce soudce, ale jedná se o prohlídku nařizovanou předsedou senátu, jak již bylo dříve také zmíněno. Soud sám (na rozdíl například od osobní prohlídky, kterou může podle § 83b odst. 2 trestního řádu vykonat orgán, který ji nařídil, tedy přímo soud) domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor a pozemků nevykonává. Na příkaz soudu je samotným výkonem domovní prohlídky či prohlídky jiných prostor a pozemků podle § 83 odst. 2 trestního řádu vždy pověřen policejní orgán.

3.3.4 Napadení příkazu k prohlídce

Trestní řád žádný řádný opravný prostředek proti příkazu k domovní prohlídce ani příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků nepřipouští.

Jedinou možností napadení takového příkazu je tak ústavní stížnost, kterou jsou oprávněni podat: *„fyzická nebo právnická osoba podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci (dále jen "zásah*

²⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 4183/12, In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 11. 2022].

orgánu veřejné moci") bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem".²⁷

Jestliže stěžovateli žádný procesní prostředek zákon neposkytuje (jako právě v případě příkazu k prohlídce), může podat ústavní stížnost ve lhůtě dvou měsíců. Lhůta se počítá ode dne, kdy se stěžoval o zásahu orgánu veřejné moci do ústavně zaručených práv nebo svobod dozvěděl, nejpozději do jednoho roku od takového zásahu.²⁸ Zastoupení fyzické či právnické osoby v případě podání takové stížnosti advokátem je nutností.²⁹

Pokud již v praxi dojde k zrušení příkazu k prohlídce, bývá to nejčastěji z důvodů nedostatečného či zcela absentujícího odůvodnění neodkladnosti úkonu nebo neexistence důvodů, které by neodkladnosti vůbec nasvědčovaly (viz předchozí pododíl), případně absence jiných podstatných náležitostí, například poučení vztahující se k povinnosti předložení nebo vydání věci podle § 78 trestního řádu a odnětí věci podle § 79 trestního řádu, případně nedostatečného posouzení samotné opodstatněnosti prohlídky podle § 82 odst. 1 trestního řádu.³⁰

V důsledku takového rozhodnutí hrozí, že prohlídkou získané důkazy mohou být postiženy sankcí absolutní neúčinnosti, čímž se stávají pro trestní řízení nepoužitelnými, neboť se k nim nemůže přihlížet (tzv. absolutně neúčinný důkaz).³¹

Z povahy věci je zřejmé, že k napadení příkazu k prohlídce dojde zpravidla až po realizaci samotné prohlídky, a to vzhledem k již zmíněnému ustanovení § 83 odst. 1 trestního řádu, neboť dotčené osobě je příkaz doručován nejdříve při samotné prohlídce. Ke způsobům napadení prohlídky samotné bude pojednáno v další kapitole.

²⁷ § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění od 1. 2. 2022.

²⁸ Ibid. § 72 odst. 5

²⁹ Ibid. § 30 odst. 1

³⁰ HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 63. ISBN 978-80-7502-231-8.

³¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 1. 2022*. Praha: Leges, 2021. str. 135, 409-411. ISBN 978-80-7502-550-0.

4 Výkon prohlídky

Nyní jsme již ve fázi, kdy máme příkaz k prohlídce k dispozici, přičemž veškeré zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že je ten správný okamžik k její realizaci. Policejní orgán má řádně odůvodněným příkazem soudu vymezeny „mantinely“ určující rozsah prohlídky a vymezuující věci (případně osoby), které mají být prohlídkou nalezeny a zajištěny. Tyto hranice nesmí být překročeny (například provést prohlídku v prostoru, který příkaz k prohlídce nezahrnuje). Zároveň je nutné zkoumat, zda i nadále trvají důvody, pro které má být prohlídka provedena (například vyjde najevo, že hledané věci byly přemístěny na jiné místo).

Před samotnou realizací prohlídky je policejní orgán kromě technické přípravy (příprava prostředků nezbytných pro dokumentaci prohlídky, dokumentaci zajištěných věcí a pro samotné zajištění věcí) povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby a v případě prohlídky advokátní kanceláře také přítomnost zástupce Komory. V některých případech bude vhodné či dokonce nutné zajistit přítomnost soudního znalce nebo odborníka (například při zajišťování výpočetní techniky). Důležitou povinností je také provedení tzv. předchozího výsledku osoby, u níž se prohlídka koná, který může provedení prohlídky zcela odvrátit.

4.1 Osoby účastnící se prohlídky

Podle ustanovení § 83 odst. 2 trestního řádu vykonávají domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků policejní orgány. Příkazem k prohlídce je pak určen konkrétní policejní orgán, který prohlídku vykoná. Policejní orgán bude prohlídku vykonávat zpravidla za součinnosti kriminalistického technika, který dokumentuje průběh prohlídky a podílí se na dokumentaci zajištěných věcí. V některých případech bude na místo přizván i specialista, který má potřebné odborné znalosti a technické vybavení, kterými vykonavatel prohlídky sám nedisponuje, například pracovník odboru informačních a komunikačních technologií nebo odboru kriminalistické techniky a expertiz Policie České

republiky, který se bude podílet na odborném zajištění nalezených věcí spadajících do oblasti informačních a komunikačních technologií. V některých případech bude na místě prohlídku zahájit ve spolupráci se zásahovou jednotnou. Jedná se o zejména o případy, kdy policejní orgán z nějakého důvodu vyhodnotí vstup do prostoru jako rizikový. V řadě případů prohlídka, respektive tzv. realizace celé věci, začíná zadržením podezřelého podle § 76 odst. 1 trestního řádu, jenž se v prostoru, který se má prohledávat, nachází. Někdy je takových osob více. Zásahová jednotka tedy vykonavateli prohlídky zajistí vstup do dotčeného objektu a případně překoná odpor osob, které úkonům brání, či zamezí jejich útěku (zrealizuje jejich naplánované zadržení). Během prohlídky pak zadržené osoby, pokud využijí svého práva se prohlídky účastnit, střeží. Často také dochází k několika prohlídkám v téže trestní věci najednou, v jeden okamžik. V takových případech orgán vykonávající prohlídku často požádá o součinnost k vykonání prohlídky i policisty jiných součástí Policie České republiky (například policisty jiného územního odboru).

Dalším účastníkem prohlídky bude nezúčastněná osoba a zástupce Komory (blíže viz následující oddíly této kapitoly).

Právo účastnit se prohlídky má osoba, u níž se prohlídka koná. Podle § 85 odst. 1 trestního řádu je povinností orgánu vykonávajícího prohlídku umožnit osobě, u níž se prohlídka koná, aby se prohlídky účastnila. Účast této osoby není povinná (účast na prohlídce tak může odmítnout). Prohlídky se dle uvedeného ustanovení může kromě uvedené osoby účastnit dále také člen její domácnosti. V případě prohlídky jiných prostor a pozemků také její zaměstnanec. Poučení o právu se prohlídky účastnit je zákonnou povinností orgánu vykonávající prohlídku. Osoba, u níž se prohlídka koná, je podle § 85a odst. 1 trestního řádu povinna prohlídku strpět. Při vstupu do obydlí lze osobám uvedeným v ustanovení § 85 odst. 1 trestního řádu účast na prohlídce odepřít pouze v případě, pokud by mohlo dojít k ohrožení jejich života či zdraví (§ 85 odst. 5 trestního řádu).

S odkazem na čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod je oprávněn se prohlídky dále účastnit také advokát, který dotčené osobě poskytuje právní pomoc.

V přípravném řízení je podle § 174 odst. 2 písm. c) trestního řádu oprávněn se prohlídky zúčastnit státní zástupce, který má právo účasti na všech úkonech prováděných policejními orgány (v rámci svého dozoru nad zachováním zákonnosti).

Další oprávněnou osobou bude obhájce, ať již zvolený či ustanovený, byť tato problematika bude poněkud složitější. Podle § 165 odst. 2 trestního řádu je obhájce obviněného oprávněn být přítomen vyšetřovacím úkonům, pokud jejich výsledek může být použit v řízení před soudem jako důkaz. Výjimkou jsou úkony, které nelze odložit a vyrozumění obhájce o jejich provedení zajistit. Obhájce přítomný úkonu pak může obviněnému nebo vyslychaným osobám klást otázky, a to až v okamžiku, kdy mu to vyslychající orgán umožní. Proti způsobu provádění úkonu může vznášet námitky kdykoliv v jeho průběhu. Pokud obhájce podle § 165 odst. 3 trestního řádu oznámí vůli účastnit se takových úkonů, je policejní orgán povinen obhájci včas sdělit druh úkonu a místo a čas jeho konání. Výjimku opět tvoří úkony, které nelze odložit a vyrozumění o jejich provedení zajistit.

Trestní řád a zjevně ani dosavadní výkladová literatura a judikatura se ale účastí obhájce u prohlídky nijak nezabývá³², čímž vyvstává několik dle mého názoru důležitých otázek. První otázka zní: Je potřeba obhájce před provedením prohlídky vyrozumět? Odpověď dle mého názoru nalezneme v ustanovení § 83 odst. 1 trestního řádu, který uvádí, že příkaz k prohlídce se doručuje osobě, u níž se koná, při prohlídce. Dřívější doručení příkazu k prohlídce nebo vyrozumění o konání prohlídky by mohlo celý tento úkon zmařit. Vyrozumění obhájce před konáním prohlídky tedy není povinné ani přijatelné. Druhá otázka: Je zahájení prohlídky podmíněno přítomností obhájce, který o účast na ni projevil vůli? Z osobní zkušenosti znám případy, kdy je obhájce o konání prohlídky při jejím zahájení vyrozuměn (zpravidla osobou, u níž se prohlídka koná a proti níž se zároveň řízení vede). Orgán, který takovou prohlídku koná, poté zvažuje, zda může v prohlídce pokračovat, či zda je nutné zahájení prohlídky odložit na dobu, kdy se obhájce může k jejímu provedení dostavit. V takovém případě již zjevně nehrozí zmaření účelu prohlídky, neboť prostor, ve kterém se mají

³² HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 67. ISBN 978-80-7502-231-8.

(mohou) věci důležité pro trestní řízení nacházet, je pod dohledem orgánu, který prohlídku koná a který tak může jejich zničení, odstranění nebo vynesení zabránit. Takové zdůvodnění by tedy nebylo na místě. Dle mého názoru ale není konání prohlídky nutné v takovém případě odkládat, a to zejména z následujícího důvodu: Prohlídka je úkon, při kterém se nic nového nevytváří, ale jedná se výhradně o zajišťovací úkon, při kterém dochází k zajištění věcí důležitých pro trestní řízení, stejně jako například při vydání či odnětí věci podle § 78 a § 79 trestního řádu, zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti podle § 79a trestního řádu apod. V tomto ohledu se tedy nejedná o úkon ve smyslu ustanovení § 165 odst. 2 trestního řádu, které směřuje k vyšetřovacím úkonům, při kterých má obhájce právo klást vyslýchaným osobám otázky. Pokud je ale obhájce o konání prohlídky vyrozuměn (ať již orgánem, který prohlídku koná nebo kýmkoliv jiným) a k prohlídce se dostaví, není žádný důvod, proč mu přítomnost u ni neumožnit.³³

Určité vodítko k účasti obhájce při konání prohlídky přináší interní akt řízení Policie České republiky, který uvádí, že: *„pokud obhájce obviněného prohlásí, že se chce domovní prohlídky či prohlídky jiných prostor zúčastnit, ale mohlo by dojít vzhledem k době čekání na něj k ohrožení dalších úkonů trestního řízení nebo by vzhledem k době čekání na něj bylo nad únosnou míru zasahováno do práv třetích osob (např. osoby, které v daném místě bydlí, mají k němu užívací či jiné právo, nebo např. právnické osoby, které nejsou trestně stíhány, ale v místě prohlídky vykonávají svou podnikatelskou činnost, do které je prohlídkou výrazně zasahováno) je možné prohlídku provést i bez jeho přítomnosti, vždy se však musí jednat o výjimečnou, odůvodnitelnou situaci a úkon. V protokolu o provedení prohlídky je policejní orgán povinen náležitě popsat důvody, kvůli kterým byla prohlídka bez přítomnosti obhájce provedena, a přesné vymezení, v čem výjimečnost situace a úkonu spočívala. Únosnost míry zásahu do práv třetích osob a doby čekání na obhájce vzhledem k zásahu do práv třetích osob je potřeba posuzovat vždy s ohledem na všechny okolnosti daného případu (např. typ*

³³ Podrobněji k otázce účasti obhájce při domovní prohlídce nebo prohlídce jiných prostor a pozemků pododdíl 6.1.2. knihy: HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 67-72. ISBN 978-80-7502-231-8.

*nemovitosti, jakými právy k nemovitosti osoba disponuje, zvláštní vlastnosti a potřeby dotčených osob). Obecná pravidla stanovit nelze.*³⁴

Jiná situace bude v případě provádění důkazu v bytě, obydlí, jiných prostorách a na pozemku podle § 85c trestního řádu. Byť se při provádění takového důkazu užívají i ustanovení pro provádění domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků, jedná se v daných případech o způsob překonání nesouhlasu osoby, u které se má takový úkon provést. Podstatou je ale provedení jiného důkazu, a to rekonstrukce, rekognice, prověrky na místě nebo vyšetřovacího pokusu. V takových případech již bude nutné ustanovení § 165 trestního řádu o účastni obviněného a obhájce ve vyšetřování plně respektovat. V těchto případech se ale na rozdíl od prohlídky jedná o úkony předem plánované, u kterých nic nebrání obhájce s dostatečným předstihem vyrozumět (absentuje nutná překvapivost a utajenost).

4.2 Nezúčastněná osoba

Povinnost přibrat osobu, která není na věci zúčastněná, je stanovena v § 85 odst. 2 trestního řádu. Výjimkou může být podle § 85 odst. 5 trestního řádu pouze situace, kdy by taková osoba byla vystavena ohrožení jejího života nebo zdraví. V takovém případě se nezúčastněná osoba k prohlídce nepřibere, což je potřeba zaznamenat a zdůvodnit do protokolu o prohlídce. Povinnost přibrat nezúčastněnou osobu se váže pouze na domovní a osobní prohlídky. U prohlídky jiných prostor a pozemků tato povinnost výslovně stanovena není, byť již zmíněné ustanovení § 85 odst. 5 trestního řádu uvádí, že při vstupu do obydlí, jiných prostor a pozemků se užije ustanovení odstavce 1 až 4 přiměřeně. V praxi je zcela běžné, že se nezúčastněná osoba přibírá k prohlídce bez rozdílu, zda se jedná o prohlídku domovní či jinou.

Důvodem přibrání nezúčastněné osoby je v podstatě její nestranné svědectví o průběhu prohlídky. Nezúčastněností (nestranností) přibírané osoby je potřeba se před zahájením prohlídky také zabývat (rovněž i z toho důvodu, aby

³⁴ Čl. 62a Pokynu policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení.

nebyla taková nestrannost později napadena). Nezúčastněnou osobu nebude příslušník orgánu, který prohlídku koná. V praxi nebývá přibírán ani strážník městské policie, která s policejním orgánem při běžném výkonu služby spolupracuje. Nejčastěji bývá jako nezúčastněná osoba přibírán zaměstnanec obce, ve které se prohlídka koná, a to z řad jejích úředníků.

4.3 Součinnost zástupce České advokátní komory

V této práci již bylo několikrát zmíněno ustanovení § 85b odst. 1 trestního řádu o povinnosti vyžádat si při prohlídce prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, součinnost Komory, pokud se v tomto prostoru mohou nacházet listiny obsahující skutečnosti, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta. Rovněž již bylo zmíněno, jakým mechanismem se taková součinnost vyžaduje (oddíl 2.5). Uvedené ustanovení trestního řádu dále určuje, že s obsahem takových listin se může orgán vykonávající prohlídku seznámit výhradně za přítomnosti zástupce Komory a s jeho souhlasem. Zástupce Komory může nahradit Komorou ustanovený advokát.

Z výše uvedeného je zřejmé, že zástupce Komory hraje při prohlídce advokátní kanceláře nezastupitelnou roli. Ničím ale není orgánu vykonávajícímu prohlídku, který součinnost zástupce Komory vyžaduje, stanoveno, v jakém rozsahu musí být Komora o konání prohlídky informována. Z taktického hlediska bude tedy na místě Komoru při vyzývání k účasti na prohlídce informovat pouze v nezbytném rozsahu, tedy primárně o tom, kdy a kam se má zástupce Komory za účelem provedení prohlídky podle § 85b trestního řádu dostavit.

Pokud se zástupce Komory nemůže ve stanovené době a na stanovené místo z důvodu hodného zvláštního zřetele dostavit, má povinnost neprodleně informovat předsedu Komory. Předseda Komory pak určí jiného zástupce Komory.³⁵

Z ustanovení § 85b odst. 1 trestního řádu je mimo jiné zřejmé, že bez přítomnosti zástupce Komory nelze prohlídku provést. Pokud by byla prohlídka

³⁵ Čl. 3 odst. 2 usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 12. 9. 2006, publikovaným pod č. 6/2006 Věstníku, ve znění usnesení č. 2/2007, č. 4/2008 a č. 2/2019 Věstníku.

bez jeho přítomnosti zahájena, jednalo by se zjevně o velmi závažné procesní pochybení, a to i v případech, kdy prohlídka nesměřuje k zajištění listin, ale jiných věcných důkazů. V tomto smyslu ustanovení o prohlídce prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, žádnou výjimku nepřipouští, přičemž v každém takovém prostoru se nepochybně mohou nacházet listiny, na které se advokátní mlčenlivost vztahuje (respektive si asi není možné představit situaci, při které bude prohlížen advokátem využívaný prostor, ve kterém by byla přítomnost takových listin vyloučena). Co vše se dá považovat za prostor, ve kterém advokát vykonává advokacii, bylo podrobně popsáno v oddílu 2.4.

Při samotné realizaci prohlídky může dojít k situaci, kdy zástupce Komory po zjištění bližších informací k samotné prohlídce zjistí, že je povinen účast na prohlídce odmítnout, neboť se na něho vztahuje některá z překážek účasti na prohlídce: *„Advokát je povinen ustanovení zástupcem Komory odmítnout, pokud je mu známo, že předmětem prohlídky nebo kontroly mohou být listiny, u nichž seznámení se s nimi by mohlo neoprávněně zvýhodnit jeho, advokáty, se kterými vykonává advokacii společně, nebo osoby, jimž poskytuje právní služby; obdobně postupuje, pokud se taková skutečnost objeví až během provádění prohlídky nebo kontroly. V takovém případě předseda bezodkladně ustanoví jiného zástupce Komory.“*³⁶

Pokud by k něčemu takovému došlo, je policejní orgán, který prohlídku koná, povinen výkon samotné prohlídky odložit nebo přerušit do doby, než se dostaví nový zástupce Komory, bez něhož prohlídku zahájit nelze.

4.4 Realizace a protokolace prohlídky

Před samotným výkonem domovní prohlídky má orgán, který prohlídku vykonává, povinnost osobu, u které se má prohlídka vykonat, nejdříve vyslechnout. Tato povinnost je stanovena v § 84 trestního řádu o předchozím výslechu. Účelem předchozího výslechu je zejména dosáhnout dobrovolného vydání věci, která měla být prohlídkou nalezena a zajištěna, případně odstranění

³⁶ Čl. 3 odst. 1 usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 12. 9. 2006, publikovaným pod č. 6/2006 Věstníku, ve znění usnesení č. 2/2007, č. 4/2008 a č. 2/2019 Věstníku.

jiného důvodu, pro který měla být prohlídka provedena. Provedením takového výslechu, respektive dobrovolným vydáním věci či odstraněním jiného zmiňovaného důvodu, by mohlo dojít ke splnění účelu prohlídky, aniž by byla prohlídka ve skutečnosti vykonána. V takovém případě by poté ani nesmělo k prohlídce dojít. Pokud by ale došlo pouze k částečnému vydání věcí, které měly být prohlídkou nalezeny, důvody pro konání prohlídky by v takovém případě trvaly i nadále.

Uvedené ustanovení trestního řádu připouští výjimku, při které nemusí být podmínka předchozího výslechu splněna. Jedná se o případy, ve kterých prohlídka nesnese odkladu, přičemž výslech nelze okamžitě provést. Tyto dvě podmínky, tedy neodkladnost úkonu a nemožnost výslech okamžitě provést, musí být splněny současně. Bude se jednat například o případy, ve kterých nelze prohlídku odkládat, neboť by mohl být její účel k nějakého důvodu zmařen, a zároveň nelze vyslechnout osobu, u které se má prohlídka vykonat, protože není dosažitelná (například se trestnímu řízení vyhýbá, není znám její pobyt apod.).

V případě prohlídky u advokáta je situace o něco složitější. Advokát může v rámci předchozího výslechu policejnímu orgánu vydat pouze věci, na které se jeho advokátní mlčenlivost nevztahuje, neboť v opačném případě by tak svou zákonnou mlčenlivost porušil. Pokud by se tedy prohlídka vztahovala pouze na věci, které advokátní mlčenlivosti nepodléhají, mohl by v takovém případě předchozí výslech faktickému konání prohlídky zamezit.

Předchozí výslech osoby, u které se má prohlídka vykonat, lze pojmout do protokolu o provedení prohlídky. Výslech ale musí být proveden před jejím vykonáním.³⁷ Dodržení ustanovení o předchozím výslechu či případné zdůvodnění, proč nebyl tento výslech proveden, je podle § 85 odst. 3 trestního řádu nezbytnou součástí protokolu o prohlídce.

Přítomnost zástupce Komory je nutná již při konání tohoto výslechu. Zástupce Komory tak může od počátku posoudit zákonný průběh celého úkonu a komparovat jej s příkazem k prohlídce advokátní kanceláře. Kromě garance

³⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 8. aktualizované vydání podle stavu k 13. 3. 2020.* Praha: Leges, 2020. str. 773. ISBN 978-80-7502-395-7.

jednání prohlídkou dotčeného advokáta v souladu se zákonem o advokacii posuzuje i dodržení ústavou zaručených limitů ze strany vykonavatele prohlídky.³⁸

Pokud nebylo předchozím výsledkem účelu provedení prohlídky dosaženo, přistoupí se k jejímu vykonání. Před vykonáním prohlídky, respektive při jejím konání, se osobě, u které se prohlídka koná, podle § 83 odst. 1 trestního řádu doručí příkaz k jejímu provedení. Není-li to pro překážku, která doručení brání, možné, doručí se nejpozději do 24 hodin po jejím odpadnutí.

Na dokumentaci prohlídky se užije obecné ustanovení o sepisování protokolu podle § 55 trestního řádu. Součástí protokolu o prohlídce bude podle tohoto ustanovení vždy:

- a) pojmenování orgánu, který prohlídku provádí
- b) místo a čas zahájení a ukončení prohlídky
- c) předmět prohlídky
- d) jméno, příjmení a funkce všech úředních osob
- e) jméno a příjmení dalších přítomných osob
- f) stručné a výstižné vylíčení průběhu úkonu, ze kterého musí být také patrné zachování zákonných ustanovení vztahujících se k prohlídce
- g) podstatný obsah rozhodnutí, pokud byla při úkonu vyhlášena
- h) osvědčení o doručení rozhodnutí, byla-li hned při úkonu doručena
- ch) pokud se provádí doslovná protokolace výpovědi osoby, musí být z protokolu bezpečně určitelný počátek a konec doslovné protokolace
- i) návrhy stran, udělené poučení, případně vyjádření poučených osob
- j) námitky stran nebo vyslýchaných osob proti průběhu úkonu nebo obsahu protokolu

Vyjma těchto obecných náležitostí bude protokol o prohlídce dále obsahovat zejména:

³⁸ ČÁP, Jan. *Prohlídky, kriminalisticko-taktický pohled*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. str. 80. ISBN 978-80-7251-545-5.

- a) zdůvodnění neodkladnosti nebo neopakovatelnosti prohlídky (§ 160 odst. 4 trestního řádu), pokud byla prohlídka provedena jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon
- b) již zmíněné dodržení ustanovení o předchozím výsledku či případné zdůvodnění, proč nebyl tento výsledek proveden (§ 85 odst. 3 trestního řádu)
- c) dostatečné a přesné údaje vztahující se k vydaným či odňatým věcem, podle kterých musí být věci v souladu s ustanovením § 78 odst. 5 trestního řádu ztotožnitelné (§ 85 odst. 3 trestního řádu)
- d) informace vztahující se k překonání odporu osoby, která provedení prohlídky znemožňuje nebo jejímu vykonání vytváří překážku (§ 85a odst. 2 trestního řádu)
- e) u prohlídky advokátní kanceláře též vyjádření a stanoviska zástupce Komory (§ 85b odst. 1 trestního řádu)
- f) informace o pořízení fotodokumentace a zvukového či obrazového záznamu, byl-li pořizován (§ 55a odst. 2 trestního řádu)

Za správnou protokolaci prohlídky odpovídá podle § 55 odst. 5 trestního řádu její vykonavatel, tedy policejní orgán, který prohlídku realizuje.

Na podepisování protokolu o prohlídce se užije obecné ustanovení o podepisování protokolu podle § 56 trestního řádu. Protokol o prohlídce podepisuje ten, kdo úkon vykonal, osoba, které se úkon týká a další osoby k úkonu přivzaté, včetně nezúčastněné osoby.

Případná oprava protokolu o provedení prohlídky po jeho podpisu musí být v souladu s ustanovením § 57 trestního řádu. Oprava musí být provedena se zachováním čitelnosti původního zápisu.

Podle § 85 odst. 4 trestního řádu je povinností orgánu, který prohlídku vykonal, vydat osobě, u které byla prohlídka vykonána, písemné potvrzení o výsledku úkonu a převzetí věcí, které byly vydány nebo odňaty, případně opis protokolu. Potvrzení nebo opis protokolu musí být této osobě vydán ihned, nejpozději do 24 hodin po provedení prohlídky.

Podle § 85 odst. 2 trestního řádu je vykonavatel prohlídky povinen prokázat své oprávnění. Prokázání oprávnění je realizováno v podstatě dvojitým způsobem. Jednak jde o prokázání příslušnosti k orgánu činnému v trestním řízení, kterým

je prohlídka realizována, tedy příslušností k policejnímu orgánu, a jednak oprávněním k prohlídce samotné. Prokázání příslušnosti je upravováno jinými právními předpisy, například v § 12 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 6 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů apod. U Policie České republiky jsou prohlídky realizovány převážně policisty služby kriminální policie a vyšetřování, kteří svou příslušnost prokazují služebním průkazem a odznakem. V řadě případů je k zahájení prohlídky vyžádána součinnost uniformovaných složek policie, které svou příslušnost k policii prokazují služebním stejnokrojem se zřetelně viditelným identifikačním číslem, odznakem a případně i služebním průkazem. Pokud to povaha úkonu nebo jiné okolnosti neumožňují, prokáží policisté svou příslušnost k policii ústním prohlášením „policie“. Ústní prohlášení je ale nezbavuje povinnosti příslušnost k policii prokázat dodatečně, jakmile je to možné. K prokázání oprávnění k vykonání prohlídky slouží příkaz k prohlídce.

Již bylo zmíněno, že osoba, u níž má být prohlídka provedena, je podle § 85a odst. 1 trestního řádu povinna úkon strpět. Pokud úkonu brání, respektive jej neumožní, jsou orgány provádějící prohlídku oprávněny podle § 85a odst. 2 trestního řádu odpor takové osoby případně jí vytvořenou překážku překonat, a to po předchozí marné výzvě. K překonání odporu jsou využívána oprávnění podle jiných právních norem. V případě Policie České republiky se bude jednat o použití donucovacích prostředků a zbraně podle § 51 až § 59 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, za současného respektování § 11 tohoto zákona o přiměřenosti postupu. V praxi se bude jednat například o odmítnutí otevřít dveře či jejich uzamčení nebo zablokování, případně aktivní odpor osoby, která fyzickým násilím brání výkonu prohlídky nebo zajištění nalezených věcí.

Stěžejním bodem tohoto pododdílu bude postup zástupce Komory v samotném průběhu prohlídky prostor, ve kterých advokát vykonává advokacii. Po zahájení prohlídky, do kterého zahrnujeme zejména předchozí výslech, doručení příkazu k prohlídce a vstup do prohlíženého objektu, tedy přichází na řadu samotný průběh prohlídky, který může v některých případech trvat několik desítek minut, ale častěji i několik hodin. Rozdíl bude také v tom, zda se prohlídkou

dotčený advokát prohlídky osobně účastní nebo nikoliv. Pokud se advokát prohlídky neúčastní, bude muset policejní orgán každou nalezenou listinu zjevně považovat za listinu, na kterou se vztahuje advokátní mlčenlivost. Pokud se advokát prohlídky účastí a bude s policejním orgánem spolupracovat, může listiny, na které se jeho povinná mlčenlivost nevztahuje, policejnímu orgánu a přítomnému zástupci Komory označit. Jednalo by se tak o určitou selekci listin, která by mohla průběh celé prohlídky urychlit. S obsahem ostatních písemností se policejní orgán bez souhlasu zástupce Komory a bez jeho přítomnosti seznamovat nemůže. Nutno zmínit, že tyto dvě podmínky platí zároveň, tedy zástupce Komory musí dát k seznámení se s obsahem takové listiny souhlas a zároveň musí být jejímu nahlédnutí přítomen.

Postup zástupce Komory je v průběhu prohlídky konkretizován již dříve zmiňovaným usnesením představenstva Komory, které uvádí: „*Pokud se advokát domnívá, že se na listinu, kterou příslušný orgán při provádění prohlídky nebo kontroly vyžaduje, vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta, a z tohoto důvodu odmítne, aby se příslušný orgán s obsahem listiny seznámil, zástupce Komory posoudí, zda se na takovou listinu povinnost mlčenlivosti skutečně vztahuje, a podle toho udělí příslušnému orgánu souhlas k seznámení se s obsahem listiny, nebo takový souhlas udělit odmítne.*“³⁹

Ustanovení § 85b odst. 2 trestního řádu pak uvádí, že pokud zástupce Komory odmítne takový souhlas udělit, musí být listiny zabezpečeny tak, aby se s jejich obsahem nemohl nikdo seznámit, případně je poškodit či zničit. Zabezpečení se podle uvedeného ustanovení provádí za účasti dotčeného advokáta, zástupce Komory a orgánu provádějícího úkon. Bezprostředně poté musí být listiny předány Komoře, a to až do doby, než o nich bude rozhodnuto nebo neuplyne lhůta pro nahrazení souhlasu zástupce Komory soudem (viz následující oddíl).

Za zabezpečení takových písemností je odpovědný zástupce Komory, který je povinen postupovat tak, aby k nim neměla přístup žádná nepovolaná osoba.

³⁹ Čl. 4 odst. 1 usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 12. 9. 2006, publikovaným pod č. 6/2006 Věstníku, ve znění usnesení č. 2/2007, č. 4/2008 a č. 2/2019 Věstníku.

Tato povinnost se vztahuje na období mezi zabezpečením listin až do okamžiku jejich předání Komoře. K takto zabezpečeným listinám nesmí mít přístup ani prohlídkou dotčený advokát.⁴⁰

Zástupce Komory je zároveň v průběhu prohlídky povinen postupovat tak, aby nebyl zbytečně narušován její průběh. Pokud je možné oddělit listiny obsahující informace podléhající advokátní mlčenlivosti od listin ostatních, je povinen tak učinit, aby zbývající listiny mohly být vykonatelem prohlídky prohlíženy bez zbytečného prodlení.⁴¹

Je tedy zcela evidentní, že právě zástupce Komory je v případě prohlídek realizovaných podle § 85b trestního řádu klíčovou osobou, která jako jediná disponuje právem nahlížet do všech listin, které se v prohlížených prostorách nacházejí. Jedině on na místě rozhoduje, s jakými písemnostmi se mohou orgány činné v trestním řízení seznamovat.

V praxi to tedy znamená, že orgán vykonávající prohlídku předá zástupci Komory kopii příkazu k prohlídce, případně dle něho vygenerovaný seznam listin, které mají být prohlídkou nalezeny. Podle tohoto příkazu nebo seznamu zástupce Komory rozhoduje, se kterými z nalezených listin se může orgán konající prohlídku seznámit, respektive učiní závěr, zda se některých těchto listin týká povinná advokátní mlčenlivost. Pokud dojde k závěru, že se listina této mlčenlivosti netýká, poskytne ji k seznámení policejnímu orgánu, který se s ní za jeho přítomnosti seznámí. Tento orgán tak v podstatě ztrácí kontrolu nad činností zástupce Komory, což může vést buď v naprostou důvěru v jeho bezchybný a pečlivý postup, případně k tendenci zajistit všechny nalezené dokumenty za účelem postupu podle § 85b odst. 3 trestního řádu, při kterém může být nesouhlas zástupce Komory překonán rozhodnutím soudce. Jak již bylo dříve zmíněno, stanovisko zástupce Komory se podle § 85b odst. 1 trestního řádu uvede do protokolu o prohlídce. Odmítavé stanovisko je potřeba zástupcem Komory

⁴⁰ Čl. 4 odst. 2 usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 12. 9. 2006, publikovaným pod č. 6/2006 Věstníku, ve znění usnesení č. 2/2007, č. 4/2008 a č. 2/2019 Věstníku
⁴¹ Ibid. čl. 4 odst. 3

řádně odůvodnit. Případnou nejednoznačnost takového stanoviska je namíste odstranit za použití doplňujících dotazů.⁴²

Zabezpečení listin, které byly při prohlídce zajištěny, ale ke kterým odmítl zástupce Komory udělit souhlas k seznámení se s jejich obsahem, se v praxi realizuje tak, že se písemnosti uloží do k tomu vhodných obalů (krabic, obálek apod.), které se za přítomnosti zástupce Komory a prohlídkou dotčeného advokáta zabezpečí takovým způsobem, aby nemohl být obal bez porušení pečeti nebo samotného obalu otevřen. Bezprostředně poté se předají zástupci Komory. Pohyb těchto listin je namíste řádně evidovat a jejich předání realizovat na příslušné dokumentaci proti podpisu oprávněné osoby. Jak již bylo zmíněno, zástupce Komory je následně povinen tyto uvedeným způsobem zabezpečené listiny předat Komoře, která je povinna je uschovat v souladu s ustanovením § 2402 a násl. občanského zákoníku. Úmyslné odstranění, poškození či zničení takových listin by mohlo být posuzováno jako trestný čin nadržování podle § 366 odst. 1 trestního zákoníku.⁴³

Při realizaci prohlídek může někdy dojít k situaci, kdy jsou v prohlíženém objektu nalezeny věci, na které se příkaz k prohlídce nevztahuje, respektive nejsou tímto příkazem nijak konkretizovány. Může se jednat například o věci vztahující se k jiné trestné činnosti (jinému skutku) nebo také věci, jejichž držení je podmíněno zvláštním zmocněním nebo jejichž držení je zakázáno. Jedná se například o zbraně a střelivo, výbušniny a omamné a psychotropní látky či jejich prekurzory. V takovém případě existuje několik možností, jak tyto věci zajistit. První možností je vydání věci podle § 78 trestního řádu nebo odnětí věci podle § 79 trestního řádu. Tímto neodkladným úkonem jsou tak zahájeny úkony trestního řízení. Například v případě nalezení omamné či psychotropní látky pro trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku. Druhou možností je zajištění věci v rámci již vedeného řízení. V takovém případě ale musí být s projednávanou věcí zřejmá souvislost. V takové věci jsou pak rozšiřovány vedené úkony trestního

⁴² HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 79-80. ISBN 978-80-7502-231-8.

⁴³ Ibid. str. 80-81

řízení, případně dochází k vyloučení věci k samostatnému projednání. Třetí možností je vyžádání nového příkazu k prohlídce, ve kterém budou tyto věci konkretizovány.⁴⁴

4.5 Zajišťování elektronických dat

Tento samostatný oddíl bude pojednávat o možnostech a způsobu zajišťování elektronických dat, která jsou v posledních letech využívána čím dál častěji. S nárůstem různých informačních technologií, digitalizací a s technickým pokrokem se postupně a se vzrůstající tendencí setkáváme jak v běžném, tak pracovním životě s dokumenty, které se uchovávají výhradně v elektronické podobě. Stále běžnější je doručování písemností prostřednictvím datových schránek, e-mailem nebo prostřednictvím různých digitálních úložišť, kde jsou uchovávány, případně ukládány na discích počítačů, v pamětech mobilních telefonů nebo na externích zařízeních typu USB, externích paměťových discích apod. Dokumenty se často již ani nekopírují, ale skenují nebo fotografují.

U běžných typů prohlídek není v zajištění výpočetní techniky od jiných věcí z hlediska trestního práva procesního v podstatě žádný zásadní rozdíl. Výpočetní technika se zajistí obdobně jako jiná věc a následně se podrobí zkoumání jejího obsahu. Případně se vytvoří tzv. bitová kopie, což je v podstatě přesný otisk paměti dotčeného zařízení, který obsahuje stejné informace jako paměť zařízení, ze kterého byla tato kopie vytvořena, včetně příslušných metadat (například informacemi o vzniku a změně souboru). Druhý popsaný způsob je výhodný zejména v tom, že původní zařízení zůstává na místě, čímž je minimalizován nezbytný zásah do práv dotčené osoby, která může po ukončení prohlídky zařízení bez jakéhokoliv omezení nadále používat. Druhý způsob je ale z podstaty věci technicky i časově náročnější a vyžaduje přítomnost z tomu odborně způsobilé osoby či znalce z příslušného oboru. Bitová kopie musí být opatřena tzv. kontrolním součtem, který prokazuje zejména to, že data nebyla později nějakým způsobem upravena, odstraněna apod. Kontrolní součet se běžně

⁴⁴ ČÁP, Jan. *Prohlídky, kriminalisticko-taktický pohled*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. str. 86-87. ISBN 978-80-7251-545-5.

realizuje i u jiných zajišťovacích úkonů, například při záloze závadové komunikace na sociálních sítích, zálohování dat z mobilních telefonů atd.

Úložiště elektronických dat můžeme z pohledu prohlídky obecně rozdělit do dvou oblastí, a to na data uložená v místě konání prohlídky a mimo něj. Jinými slovy na místo, na které se příkaz k prohlídce vztahuje, a místo, které již příkaz k prohlídce nezahrnuje.

V prvním případě se bude nejčastěji jednat o výpočetní techniku, která se v prostoru prohlídky fyzicky nachází, tedy veškerá fyzická zařízení, která mohou elektronická data obsahovat, například již zmiňované stolní počítače, notebooky, USB flash disky, externí paměťové disky, harddisky, servery, mobilní telefony, digitální fotoaparáty, CD, DVD a Blu-ray disky atd.). V žádném případě se ale nejedná o věci, které má osoba nacházející se v prostoru prohlídky u sebe. V takovém případě je nutné postupovat podle § 78 nebo 79 trestního řádu.

Druhým uvedeným případem jsou data uložená mimo prostory, na které se příkaz k prohlídce nevztahuje. Bude se jednat zejména o tzv. cloudová úložiště, která jsou sice z místa konání prohlídky přístupná, ale fyzicky se nachází (jsou uložena) na jiném místě, zpravidla u poskytovatele, který takové služby nabízí. Takovým místem může být v mnoha případech i zahraničí. Data fyzicky se nacházející mimo prostor prohlídky nelze na základě stávajícího příkazu k prohlídce zajistit. V takovém případě by bylo nutné celý povolovací režim prohlídky opakovat a prohlídku provést přímo v místě, kde se tato data nachází.

Pokud se taková data nachází na zahraničním serveru, platí v současné legislativě *princip teritoriality dat*, podle kterého mohou být elektronická data zajišťována pouze na území České republiky, tedy na tuzemských úložištích, byť jsou z území České republiky přístupná. V takových případech nutno využít mezinárodní justiční spolupráci.^{45 46}

V případě prohlídky u advokáta si lze jen těžko představit situaci, byť ji nelze zcela vyloučit, kdy zástupce Komory prohlídne veškerá nalezená data a z nich

⁴⁵ HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 85. ISBN 978-80-7502-231-8.

⁴⁶ § 39 a násl. zákona č. 104/2016 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

vyselektuje ta, na která se povinná mlčenlivost advokáta nevztahuje. Navíc zřejmě nebude mít potřebné znalosti, aby v nalezených zařízeních dokázal vyhledat veškerá data, která se v nich nachází, přičemž některá z nich mohou být chráněna heslem nebo šifrována. Takový způsob prohlídky by navíc mohl být časově velmi náročný. Výjimku mohou tvořit pevná uložení dat, jejichž prohlídka není technicky ani časově náročná (například menší USB flash disk, CD apod.). Proto bude strategičtější přistoupit k fyzickému zajištění nosičů dat, případně z nich vytvořit již zmiňovanou bitovou kopii. Na tomto místě je vhodné zopakovat, že vytvoření bitové kopie je zásadně menším zásahem do práv prohlídkou dotčených osob, přičemž v případě advokáta mu takový postup nebude bránit ve výkonu jeho povolání, neboť tak nepřijde o přístup k dokumentům, které jsou pro jeho činnost důležité, respektive často zásadní. V obou těchto případech je nutno respektovat ustanovení § 85b odst. 2 trestního řádu a se zajištěnými daty či nosiči dat nakládat stejně jako s listinami, tedy je zabezpečit proti zničení, poškození a proti neoprávněnému přístupu k jejich obsahu.

Samotný průběh prohlídky není trestním řádem, vyjma již uvedeného, nijak dále konkretizován. Bude tak na vykonateli prohlídky, jaký postup v mezích stanovených příkazem k prohlídce zvolí. Důležitou roli bude hrát i hledisko kriminalisticko-taktické a logistické. Během prohlídky je například vhodné sledovat chování osoby, u níž se prohlídka koná. Chování takové osoby se totiž může v průběhu prohlídky měnit, a to zejména v okamžiku, kdy policejní orgán prohledává prostor, kde se nacházejí hledané věci. Logistické zajištění prohlídky pak spočívá například ve způsobu odvozu zajištěných věcí a jejich následné uskladnění.

Po ukončení prohlídky se objekt předá zpět osobě, u které se prohlídka koná, případně jiné touto osobou zvolené osobě, nebo se řádně zajistí.

4.6 Napadení průběhu prohlídky

Samotná prohlídka může být napadena již v jejím průběhu nebo později žádostí o přezkoumání postupu policejního orgánu podle § 157a trestního řádu, a to kdykoliv v průběhu přípravného řízení. Právo podání žádosti pro závady v postupu policejního orgánu mají podle uvedeného ustanovení osoby, proti nimž

se řízení vede, a poškozený. Státní zástupce, kterému je v takových případech žádost předkládána (ať již samotným žadatelem nebo policejním orgánem, u kterého byla podána), je povinen ji vyřídit neprodleně a žadatele o výsledku vyrozumět. Námitky proti způsobu provádění úkonu může podle § 165 odst. 2 trestního řádu vznášet i obhájce obviněného. Pokud jsou námitky vzneseny v průběhu úkonu, je na místě je podle § 55 odst. 1 písm. f) trestního řádu pojmout do protokolu o provedení prohlídky (viz protokolace prohlídky).

Námitky proti průběhu prohlídky nebo proti obsahu protokolu mohou být kromě již výše zmíněných osob vznášeny i všemi zúčastněnými osobami kdykoliv v jejím průběhu. Výjimkou jsou námitky proti postupu zástupce Komory, který není tím, kdo prohlídku z pohledu zákona provádí. O vznesených námitkách se v průběhu prohlídky formálně nerozhoduje, což však nebrání tomu, aby se s nimi policejní orgán již v průběhu prohlídky vypořádal a nepřipojil k nim své vyjádření.⁴⁷

Další možností je využití opravných prostředků proti rozhodnutí, ve kterém jsou podle § 2 odst. 6 trestního řádu hodnoceny získané důkazy, včetně důkazů získaných provedenou prohlídkou. Základním řádným opravným prostředkem proti rozsudku soudu prvního stupně je odvolání podle § 245 trestního řádu (pro úplnost lze dodat, že do řádných opravných prostředků proti rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení se dále řadí stížnost a odpor, do mimořádných opravných prostředků pak obnova řízení, dovolání a stížnost pro porušení zákona).

⁴⁷ HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 75-76. ISBN 978-80-7502-231-8.

5 Řízení o nahrazení souhlasu zástupce Komory

Odmítnutím souhlasu zástupce Komory k seznámení se s obsahem listin nalezených při prohlídce celý úkon ještě končit nemusí, neboť zákonná úprava v ustanovení § 85b odst. 3 trestního řádu připouští tento souhlas nahradit: „rozhodnutím soudce nejbližší nadřízeného soudu, u něhož působí předseda senátu nebo soudce, který je oprávněn podle § 83 odst. 1 a § 83a odst. 1 nařídit domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor.“ Návrh k nahrazení souhlasu je podle citovaného ustanovení oprávněn učinit orgán, který domovní prohlídku nařídil. Pokud byl tedy příkaz k prohlídce vydán předsedou senátu nebo soudcem okresního soudu (viz oddíl 4.3), je o návrhu rozhodováno soudcem krajského soudu.

K otázce, který soudce okresního soudu je oprávněn návrh podat, lze čerpat ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky, které uvádí: „Jednotlivé úkony v přípravném řízení konaném v téže trestní věci činí ve smyslu § 26 tr. ř. různí soudci téhož okresního (obvodního) soudu podle rozvrhu práce, přičemž osoba soudce konkrétní úkon či rozhodnutí v přípravném řízení je určena v okamžiku nápadu odpovídajícího návrhu. Za orgán, který domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor nařídil, není možné proto označit výlučně soudce, který ji nařídil, ale je jím soudce příslušného okresního (obvodního) soudu podle § 26 tr. ř. určený jeho rozvrhem práce.“⁴⁸

V případě provedení prohlídky podle § 83a odst. 2 nebo 3 trestního řádu (prohlídka jiných prostor a pozemků bez předchozího příkazu soudu, realizovaná za podmínek v těchto ustanoveních uvedených) je návrh podáván předsedou senátu, který je oprávněný k vydání příkazu k prohlídce. V přípravném řízení je v těchto případech návrh oprávněn podat státní zástupce.

V předchozí kapitole bylo popsáno oprávnění zástupce Komory odmítnout souhlas k seznámení se listinami nalezenými při provádění prohlídky v prostoru,

⁴⁸ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. Tpjn 306/2014. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 23. 11. 2022].

ve kterém advokát vykonává advokacii, přičemž byl popsán i následný postup při zabezpečení těchto listin a jejich předání Komoře podle § 85b odst. 2 trestního řádu. Věta druhá uvedeného ustanovení ukládá Komoře tyto listiny po marném uplynutí lhůty podle § 85b odst. 5 trestního řádu bezodkladně vrátit advokátovi. Stejně Komora postupuje i v případě zamítnutí návrhu. Pokud se zamítnutí návrhu týká pouze některých listin, Komora advokátovi vrátí jen ty listiny, kterých se to týká. Bezodkladně musí být advokátovi vráceny i listiny, pokud se k návrhu na nahrazení souhlasu zástupce Komory pro vady popsané v ustanovení § 85b odst. 6 trestního řádu nepřihlíží, byl-li podán opožděně nebo byl podán někým, kdo k němu není oprávněn.

Vzhledem k výše uvedenému je tedy pro nahrazení souhlasu zástupce Komory zásadní, aby byl návrh podán ve lhůtě do 15 dnů ode dne, kdy zástupce Komory odmítl souhlas k seznámení se s obsahem listin udělit. Zároveň musí návrh podle § 85b odst. 6 trestního řádu splňovat veškeré na něho kladené požadavky, kromě jiného také srozumitelnost a určitost.

Mezi obecné náležitosti návrhu podle § 59 odst. 3 trestního řádu (náležitosti podání) patří zejména:

- a) označení orgánu oprávněného návrh podat
- b) označení orgánu, kterému je návrh určen
- c) které věci se týká a co sleduje
- d) návrh musí být podepsán a datován

Ke specifickým náležitostem, které musí návrh dále obsahovat, podle § 85b odst. 4 trestního řádu patří:

- a) označení listin, u kterých se navrhovatel domáhá nahrazení souhlasu zástupce Komory k seznámení se s jejich obsahem
- b) zdůvodnění (vyličení skutečností svědčících o tom), proč má být nesouhlas zástupce Komory k seznámení se orgánu provádějícího úkon s obsahem těchto listin nahrazen rozhodnutím soudce podle § 85b odst. 3 trestního řádu
- c) přílohou musí být připojen protokol, ve kterém je zaznamenán nesouhlas zástupce Komory s tím, aby se orgán provádějící úkon s obsahem listin seznámil

Iniciátorem podání návrhu zjevně nebude soud, který prohlídku nařídil, ale orgán, který prohlídku provedl a který disponuje potřebnými informacemi a protokoly. Postup tedy bude v případě podání návrhu obdobný s již dříve popsaným povolovacím režimem prohlídky. Policejní orgán ve svém podnětu předkládanému státnímu zástupci důvodnost návrhu na nahrazení souhlasu zástupce Komory řádně odůvodní a přiloží k němu veškeré písemnosti, které se k návrhu vztahují. Podnět včetně příloh předá státnímu zástupci, který se svým stanoviskem (návrhem) předá věc soudu. Při předkládání podkladů pro zpracování návrhu soudcem je nutné si uvědomit, že kvalita návrhu (viz zmiňovaná úplnost, srozumitelnost a určitost návrhu) bude velmi závislá na zpracování podkladů, které vydání návrhu předcházejí. Rovněž je potřeba plně respektovat lhůtu 15 dnů, která nesmí být při podání návrhu soudu definovanému v prvním odstavci této kapitoly překročena. Pro počítání lhůty se užije ustanovení § 60 odst. 1 trestního řádu. Pokud prohlídka probíhá více než jeden den, je vhodné do protokolu o prohlídce zaznamenat den a čas odmítavého stanoviska zástupce Komory, neboť podle § 60 odst. 1 trestního řádu se do lhůty nezapočítává den, kdy došlo k události určující počátek lhůty (nikoliv tedy den, kdy byla prohlídka ukončena, pokud byla ukončena až po dni, kdy zástupce Komory vyjádřil své odmítavé stanovisko).

V případě, že návrh výše uvedené požadavky nespĺňuje, informuje o tom soudce bezodkladně navrhovatele a Komoru. Oproti jiným podáním se v těchto případech neužije ustanovení § 59 odst. 3 trestního řádu, věta třetí a čtvrtá, které (v případech jiných podání) umožňuje jejich doplnění (návrh je v takových případech vrácen podateli s příslušným poučením, jak nedostatky ve stanovené lhůtě odstranit). V případě návrhu k nahrazení souhlasu zástupce Komory tento postup podle § 85b odst. 6 trestního řádu možný není.

Pokud soudce nepostupuje podle § 85b odst. 6 trestního řádu, návrh podle § 85b odst. 7 trestního řádu projedná bez zbytečného odkladu ve veřejném zasedání. Předtím komoře uloží, aby mu při tomto zasedání listiny označené v návrhu na nahrazení souhlasu zástupce Komory předložila. Po předložení listin má soudce povinnost prověřit, zda nebylo porušeno zabezpečení těchto listin, načež se seznámí s jejich obsahem. Zároveň je povinen učinit opatření

znemožňující navrhovateli nebo komukoliv jinému se o jejich obsahu při veřejném zasedání cokoliv dozvědět. Pokud dojde k odročení zasedání, je podle § 85b odst. 8 tr. ř. povinností soudce listiny zabezpečit tak, aby se s jejich obsahem nemohl nikdo seznámit, případně je poškodit či zničit. Veřejné zasedání je trestním řádem upraveno v ustanovení § 232 a násl. trestního řádu. „Podle § 233 tr. ř. předseda senátu předvolá k veřejnému zasedání osoby, jejichž osobní účast při něm je nutná. O veřejném zasedání vyrozumí státního zástupce, jakož i osobu, která svým návrhem dala k veřejnému zasedání podnět, a osobu, která může být přímo dotčena rozhodnutím, jestliže tyto osoby nebyly k veřejnému zasedání předvolány; vyrozumí též obhájce, popřípadě zmocněnce a zákonného zástupce těchto osob. K předvolání nebo vyrozumění připojí opis návrhu, kterým byl k veřejnému zasedání dán podnět. Nutnost osobní přítomnosti zástupce komory na veřejném zasedání je zřejmá z § 85b odst. 7 tr. ř., dle kterého soud komoře uloží, aby mu při něm předložila listiny, ohledně kterých se navrhovatel domáhá nahrazení souhlasu zástupce komory. Trestní řád advokáta, u nějž proběhla prohlídka, při níž byly zajištěny listiny, mezi vyrozumívanými osobami výslovně neuvádí, avšak potřebu jeho přítomnosti lze dovodit ze skutečnosti, že rozhodnutí o nahrazení souhlasu zástupce komory se ho přímo dotýká. Pro posouzení ústavní stížnosti je však nevyhnutelné zodpovědět otázku, jestli pochybení při zajištění přítomnosti advokáta je natolik závažné, že představuje situaci ústavně neaprobovatelného zásahu do základních lidských práv a svobod.“⁴⁹

Citované usnesení Ústavního soudu dále zmiňuje, že veřejné zasedání se bude od jiných obdobných zasedání v tomto případě lišit zejména tím, že bude sloužit výhradně jako substitut přezkumu listin zajištěných na místě prohlídky. Jedná se již z povahy věci o jakousi modifikaci standardního veřejného zasedání, a to zejména s ohledem na již zmiňované ustanovení § 85b odst. 7 trestního řádu, které znemožňuje, aby se účastníci zasedání mohli o obsahu zajištěných listin cokoliv dozvědět.

⁴⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. I. ÚS 3905/14. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 11. 2022].

Za účelem splnění podmínky podle § 85b odst. 7 věty druhé trestního řádu bývá v praxi veřejné zasedání za účelem samotného přezkumu listin přerušeno nebo i odročeno.⁵⁰

Při posuzování všech zajištěných listin a posuzování jejich vydání pro účely trestního řízení mají soudy s odkazem na ustanovení § 2 odst. 4 trestního řádu povinnost vynakládat přiměřenou míru pečlivosti, a tím chránit především práva klientů advokáta, kteří nemají s předmětnou věcí nic společného. Pečlivost vyžaduje kromě celkového přístupu soudce také určitý čas a v některých případech i technické možnosti.⁵¹

Soudce je tedy povinen s maximální pečlivostí přezkoumat a rozhodnout, zda se na dotčené listiny vztahuje či nevztahuje povinná advokátní mlčenlivost. Zároveň také posoudí, zda se na tyto písemnosti vztahuje či nevztahuje příkaz k prohlídce, na jehož základě byla prohlídka provedena, tedy zda se jedná o věci v tomto příkazu popsání. Tím v podstatě i dokončuje prohlídku za policejní orgán, který se nemohl s obsahem těchto listin v průběhu prohlídky seznámit. Pokud se jedná o větší množství listin nebo elektronická data, která je potřeba nejdříve selektovat, může se jednat o činnost časově velmi náročnou. U soudce bude také na začátku absentovat důkladná znalost věci, které se trestní řízení týká (na rozdíl například od policejního orgánu, který řízení do počátku vede). Proto je také úkolem policejního orgánu, státního zástupce a konečně i navrhovatele, aby soudci krajského soudu v rámci podávaného návrhu poskytli co nejvíce informací, které mohou jeho posuzování a vyhodnocování listin přispět. Pokud se bude jednat o elektronická data uložená na datových nosičích, bude zapotřebí, aby soudce krajského soudu přibral znalce z příslušného oboru, který dle jeho instrukcí popsaných v opatření o přibrání znalce provede zejména obnovu smazaných dat, export dat, prvotní selekci a roztřídění dat (podle zadaných parametrů, klíčových slov apod.). Znalec tak v podstatě připraví dokumenty pro následnou selekci

⁵⁰ HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 94. ISBN 978-80-7502-231-8.

⁵¹ Nález Ústavního soudu ze dne 25.11.2010, sp. zn. II. ÚS 889/2010. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 11. 2022].

a přezkoumání jejich obsahu soudcem, aniž by soudce zasáhl do jejich originality.⁵²

Pokud soudce dojde k závěru, že listina neobsahuje skutečnosti, na které se vztahuje povinná mlčenlivost advokáta, návrhu vyhoví. V opatřeném případě návrh podle § 85b odst. 9 trestního řádu zamítne. Pokud je návrhu vyhověno alespoň zčásti, předá soudce listiny, ohledně nichž byl nahrazen souhlas zástupce Komory, bezodkladně po právní moci usnesení orgánu, který úkon prováděl. Zároveň mu podle § 85b odst. 10 trestního řádu uloží, aby listiny vrátil Komoře ihned poté, jakmile se s jejich obsahem seznámí. Pokud ale mají být listiny použity jako důkaz v trestním řízení, Komoře se nevrací. Listiny, ohledně nichž byl návrh odmítnut, soudce vrátí bezodkladně po právní moci usnesení Komoře.

Listiny se podle § 85b odst. 11 trestního řádu odevzdávají osobně. Není-li to možné, doručí se nejpozději první pracovní den následující po dni, v němž usnesení nabylo právní moc, prostřednictvím soudního doručovatele nebo orgánů justiční stráže. Odevzdávání nebo doručování těchto listin jiným způsobem není přípustné.

Podle § 141 odst. 2 věta druhá trestního řádu není stížnost proti usnesení soudu o nahrazení souhlasu zástupce Komory přípustná, což znamená, že je pravomocné a vykonatelné ihned.

Listinou se podle odstavce 1 až 11 ustanovení § 85b trestního řádu rozumí písemnost, případně její část, ale i jakýkoliv jiný nosič informací. S tím ale v praxi souvisí i určité problémy, neboť ustanovení § 85b odst. 4 trestního řádu ukládá listiny, o kterých má být soudem rozhodováno, označit. Vzhledem k tomu, že v některých případech dochází k zajištění elektronického nosiče dat bez selekce jeho obsahu, může dojít k tomu, že listiny požadovaným způsobem označit nelze. Na tento problém je poukazováno například i v již zmiňovaném rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky, které jako správný shledává postup, který požadavek na označení listin z pohledu určitosti návrhu řeší s přihlédnutím ke všem konkrétním okolnostem případu. Nikoliv tedy

⁵² HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 96-99. ISBN 978-80-7502-231-8.

pouze striktně formálně. Před tímto konstatováním uvádí následující: „Orgány činné v trestním řízení (ať už je to policejní orgán, státní zástupce nebo i soud) shodně upozorňují na problémy související s konkretizací listin s ohledem na nesouhlas advokáta a zástupce Komory, a to zvláště v případech prohlídky v elektronických úložištích dat. Splnění tohoto požadavku vyžaduje, aby byla prohlídka jiných prostor orgány přípravného řízení důsledně připravena a organizována. Zákon v ustanovení § 85b tr. ř. předpokládá, že orgány činné v trestním řízení na místě samém při provádění prohlídky za přítomnosti a se souhlasem zástupce Komory v podstatě vyčlení nalezené listiny na ty, jež jsou předmětem zájmu a důvodem provedené prohlídky, a ty, jichž se trestní řízení netýká. V případě, že je prováděna prohlídka v elektronickém úložišti dat, je žádoucí již v tomto stadiu zajistit přítomnost znalce z příslušného oboru (kybernetika, výpočetní technika) a v součinnosti s ním označit listiny, které jsou předmětem zájmu orgánu přípravného řízení a ohledně kterých se posléze navrhovatel domáhá nahrazení souhlasu zástupce Komory k seznámení se s jejich obsahem. I přesto nelze vyloučit, že výše uvedenému požadavku nelze vždy bezesbýtku dostát, což ale nemůže vést k rezignaci orgánů přípravného řízení na plnění jejich povinností. I když orgány činné v přípravném řízení nemohly pro nesouhlas zástupce Komory provést ani základní vyhodnocení a selekci nalezených listin v písemné podobě či nosičů dat, důsledkem čehož je i nemožnost bližší specifikace zajištěných listin v návrhu adresovaném soudci, neznamená to za každých okolností zmaření možnosti návrh podle § 85b odst. 3 tr. ř. úspěšně podat, neboť je třeba vycházet ze smyslu citovaných ustanovení. Z předložených rozhodnutí a vyrozumění vyplývá, že praxe soudů je při posuzování této problematiky rozdílná. Na jedné straně soudci, a to v převažující míře, poukazují na neurčitost vymezení listin, kterých se má nahrazení souhlasu zástupce Komory týkat, a toho, co bylo hledanými věcmi při prohlídkách prostor, kde advokát vykonává advokacii. Naproti tomu v jiných případech soudy návrhy na nahrazení souhlasu zástupce Komory k seznámení se s obsahem zajištěných listin přijímají a návrh projednají ve veřejném zasedání, přičemž předmětné listiny jsou popsány obdobně (počítače, složky, šanonny písemností). Ze smyslu a účelu ustanovení § 85b tr. ř. vyplývá, že zde kladený požadavek na označení listin a určitost návrhu, jakož i přesvědčivé vylíčení skutečnosti, proč nesouhlas

zástupce Komory k seznámení se orgánu provádějícímu úkon s obsahem těchto listin má být nahrazen rozhodnutím soudce, může spočívat také v tom, že návrh (popř. již podnět k jeho podání) i při obecnějším vymezení listin (např. poukazem na nosič informací nebo označené šanony či krabice obsahující větší množství obecně popsanych listin týkajících se dané věci) obsahuje jejich dostatečný výčet a podrobný popis skutkového děje, z něhož vyplývá podezření ze spáchání trestného činu, včetně vysvětlení, jakým způsobem jsou místo prohlídky, popř. osoby, spojeny s trestnou činností, jak z vyhodnocení výsledků trestního řízení, ze skutečností odůvodňujících příkaz k prohlídce, jakož i výsledků provedené prohlídky vyplývá, že zajištěné věci korespondují s odůvodněním příkazu k prohlídce (nosiče informací, doklady aj.), jaké konkrétní okolnosti mají být ze zajištěných listin (např. účetní dokumentace obchodní společnosti, obsah zajištěných elektronických nosičů dat týkajících se advokáta apod.) zjištěny a co mají ve vztahu k trestné činnosti prokázat, zda se listiny obecně týkají i jiných osob než těch, které mají v trestním řízení postavení obviněných. I přes všechny obtíže, které s sebou takové řešení z důvodů technických (zpravidla nutnost vypracování znaleckého posudku), časových nese, je na příslušném soudci, aby tuto náročnou otázku zodpovědně a též s respektem k již zmiňované povinnosti obsažené v § 2 odst. 4 větě třetí tr. ř. posoudil.“⁵³

⁵³ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. Tpjn 306/2014. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 11. 2022].

6 Komparace se zahraniční úpravou

Před zhodnocením problematiky prohlídek advokátních kanceláří je na místě porovnat aktuální právní úpravu i s jinými nám blízkými státy Evropské unie.

V Evropské unii lze nalézt ochranu základních lidských práv v Listině základních práv Evropské unie, která mimo jiné v článku 7 pojednává o respektování soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace. Další ochranu poskytuje Evropská úmluva o ochraně lidských práv, která v článku 8 rovněž deklaruje právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence (rozdíl je pouze ve slovu komunikace vs. korespondence). Tato úmluva v článku 8 dále uvádí, že: „*Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.*“⁵⁴

Ochranu těchto práv poskytuje Evropský soud pro lidská práva a Soudní dvůr Evropské unie. Oba tyto soudy vydaly v oblasti prohlídek advokátních kanceláří několik důležitých rozhodnutí (například v případech Niemietz vs. Německo z roku 1992, Smirnov proti Rusku z roku 2006, Wieser a Bicos Beteiligungen GmbH proti Rakousku z roku 2007, André a další proti Francii z roku 2008, Robathin proti Rakousku z roku 2012, Michaud proti Francii z roku 2012), ve kterých byl mimo jiné kladen důraz na důležitost důvěrnosti komunikace advokátů s jejich klienty a na důležitost služebního tajemství advokátů. Dle této judikatury musí jít vždy o zásah zákonný, v souladu se zmíněným článkem 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Musí sledovat legitimní cíl bez ohledu na to, zda je advokát stíhán či nikoliv. Zásah musí být také přiměřený cíli, který sleduje, přičemž státy Evropské unie zde mají poměrně širokou rozhodovací pravomoc. Nařízení prohlídky nesmí být obecné a musí se vztahovat na konkrétní

⁵⁴ Čl. 8 bod 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících – znění od 1. 8. 2021. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 20. 1. 2023].

trestní řízení. Nařízení prohlídky musí být také velmi pečlivě odůvodněno. Výsada vztahu mezi klientem a advokátem je méně důležitá než například boj proti terorismu nebo tzv. praní špinavých peněz.⁵⁵

Byť na všechny členské státy Evropské unie tato rozhodnutí z hlediska své argumentační závaznosti dopadají, je z dalšího textu zřejmé, že každá z těchto zemí řeší problematiku prohlídek u advokátů ve své národní úpravě odlišně. Jako vzorek byla vybrána Slovenská republika, která v minulosti tvořila s Českou republikou společný stát. Dále Spolková republika Německo, která má s Českou republikou nejdelší společnou hranici.

6.1 Slovenská republika

Současné trestní právo procesní Slovenské republiky do značné míry vychází ze zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ze dne 29. 11. 1961, který byl pro obě republiky (Českou a Slovenskou) do konce roku 1992, kdy došlo k zániku České a Slovenské Federativní republiky, společný. Na Slovensku je v současné době platný zákon č. 301/2005 Z.z., Trestný poriadok (dále jen „TrP“), schválený 24. 5. 2005. Domovní a osobní prohlídky, prohlídky jiných prostor a pozemků a vstup do obydlí, jiných prostor a na pozemky je upraven v oddílu pátém uvedeného zákona, v ustanovení § 99 až § 170. Povolovací režim prohlídek a jejich výkon je do značné míry podobný trestnímu řádu České republiky, nicméně právní úprava prohlídek advokátních kanceláří zde zcela absentuje. Zákaz výslechu svědka je zakotven v ustanovení § 129 odst. 2 TrP, který uvádí, že svědek nesmí být vyslýchán ani tehdy, pokud by svojí výpovědí porušil zákonem nebo mezinárodní smlouvou uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti kromě případů, že by byl od této povinnosti osvobozen příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má.

⁵⁵ PEJCHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, Vladimíra. HÁJÍČKOVÁ, Kamila. Problematika domovních prohlídek advokátních kanceláří ve světle evropské judikatury. *Bulletin advokacie*. 2014. č. 4, s. 19-25. ISSN 1210-6348

Povinnost advokátní mlčenlivosti je zakotvena v ustanovení § 23 zákona č. 586/2003 Z.z., zákona o advokácii, které mimo jiné uvádí, že advokát je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se v souvislosti s výkonem advokacie dozvěděl, pokud předpis na úseku předcházení a odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorizmu nestanoví jinak.

Současná situace v oblasti prohlídek advokátních kanceláří je na Slovensku obdobná, jako tomu bylo v České republice do roku 2006. Jak již bylo zmíněno v první kapitole, ani v České republice nebylo do roku 2006 žádné zákonné ustanovení, které by výkon těchto specifických prohlídek upravovalo. Advokátsky poriadok Slovenskej advokátnej komory schválený konferencií advokátů 11. 6. 2021 v ustanovení § 9 odst. 5 mimo jiné uvádí, že při vykonávání domovní prohlídky, pokud je konána v prostoru, ve kterém advokát vykonává advokacii nebo v prostoru, ve kterém se mohou nacházet listiny nebo jiné nosiče informací obsahující skutečnosti, na které se vztahuje zákonná povinnost mlčenlivosti advokáta, je advokát povinen upozornit orgán vykonávající prohlídku na svou zákonnou povinnost mlčenlivosti, s tím spojenou omezenou ediční povinnost, jako i na právní předpisy na ochranu osobních údajů. Dále je povinen žádat, aby orgán činný v trestním řízení k tomuto úkonu přibral jako nezúčastněnou osobu zástupce komory nebo jiného advokáta, který se následně řídí předpisem předsednictva komory.

Pokud i přes takové upozornění advokáta, které je nutné zaprotokolovat, policista výkon prohlídky nařídí, je prohlídka vykonána nezákonně. Nezákonný postup policisty advokát oznamuje Inspekci ministra vnitra Slovenské republiky.⁵⁶

6.2 Spolková republika Německo

Německé trestní právo procesní je upraveno zejména německým trestním řádem nazvaným Strafprozeßordnung (dále jen „StPO“), který se v mnohém

⁵⁶ HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 123. ISBN 978-80-7502-231-8.

od českého trestního řádu odlišuje. Právní úpravu prohlídek lze nalézt v oddílu osmém, ustanovení § 94 až § 112. Mezi základní členění prohlídek patří prohlídka u podezřelého podle § 102 StPO a prohlídky u ostatních osob podle § 103 StPO. Nařídít prohlídku je podle StPO oprávněn soudce. V případech nebezpečí z prodlení ale i státní zástupce nebo jemu podřízený vyšetřovatel.⁵⁷

Německý StPO, stejně jako slovenský Trestný Poriadok, žádné speciální ustanovení upravující problematiku prohlídek u advokátů neobsahuje. Advokátní mlčenlivost vyplývá z ustanovení § 43a odst. 2 Spolkového advokátního řádu, nazvaného Bundesrechtsanwaltsordnung. Porušení advokátní mlčenlivosti by pak mohlo být kvalifikováno jako trestný čin vyzrazení soukromého tajemství podle § 203 Strafgesetzbuch (StGB, trestní zákoník Spolkové republiky Německo). Jednotlivé advokátní komory Německé spolkové republiky vydávají metodiky, která advokátům poskytují doporučení, jak se v případě prohlídky zachovat. Policisté smějí dokumenty a klientské spisy advokátů podle § 110 StPO prohlížet pouze na základě nařízení státního zástupce. Pokud státní zástupce není prohlídce přítomen a policisté nemohou jeho nařízení předložit, musí být dotčené dokumenty zapečetěny a předány státnímu zástupci. V metodikách je advokátům také doporučováno, aby v případě zjištění jakýchkoliv nedostatků podali podle StPO stížnost a zároveň žádali soud o pozastavení výkonu rozhodnutí a tím zabránili prohlížení obsahu zajištěných dokumentů do rozhodnutí soudu. Metodika advokátních komor také advokáty upozorňuje na nutnost informovat své klienty, kteří byli prohlídkou advokátní kanceláře dotčeni.⁵⁸

Uvedené ustanovení § 110 StPO, vztahující se ke kontrole dokumentů a elektronických paměťových médií, výslovně uvádí, že státní zastupitelství a na pokyn jeho vyšetřovatelé jsou oprávněni nahlížet do listiny osoby dotčené prohlídkou. Podle třetího odstavce tohoto ustanovení se popsané nahlížení vztahuje i na elektronická paměťová média. Nahlížení je možné rozšířit i na média, která jsou od nich fyzicky oddělena, pokud k nim lze přistoupit z prohlíženého paměťového média a pokud existuje riziko, že by se hledaná data jinak ztratila.

⁵⁷ HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 110-116. ISBN 978-80-7502-231-8.

⁵⁸ *Ibid.* str. 117-120

Data, která mohou být pro vyšetřování důležitá, mohou být zálohována. Z uvedeného ustanovení je tedy zřejmé, že při prohlídce mohou být za dodržení popsaných podmínek zálohována i data na vzdálených úložištích (fyzicky oddělených), pokud jsou z prohledávaného či zajištěného elektronického média přístupná.

7 Zhodnocení a doporučení

Od změny trestního řádu v roce 2006, kdy bylo ustanovení § 85b upravující problematiku prohlídek advokátních kanceláří do trestního řádu zaneseno, se objevila celá řada aplikačních problémů, které byly z velké části odstraněny judikaturou. Nejvýznamnější je z tohoto pohledu již několikrát zmiňované stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. Tpjn 306/2014. I přesto se několik problematických aspektů objevuje i v současné době, přičemž určitě stojí za zvážení nová právní úprava, která by je mohla minimalizovat či zcela odstranit.

Nejdříve tedy bude poukázáno na jednotlivé problematické aspekty prohlídek spojené s jejich aplikací, načež budou nastíněny návrhy na jejich řešení.

Prvním zásadním problémem prohlídky u advokáta je samotná realizace prohlídky, při které je potřeba provést rozřídění nalezených dokumentů a výpočetní techniky na věci, které jsou pro trestní řízení důležité, a na věci, na které se příkaz k prohlídce nevztahuje, respektive pro trestní řízení důležité nejsou. Byť je v ustanovení § 83 odst. 2 trestního řádu uvedeno, že prohlídku vykonává na příkaz předsedy senátu nebo soudce policejní orgán, v případech prohlídek u advokátů tomu tak prakticky není, neboť policejní orgán se podle § 85b odst. 1 trestního řádu může s obsahem nalezených listin seznámit pouze za přítomnosti a se souhlasem zástupce Komory. Prohlídku tedy v podstatě vykonává zástupce Komory, který jako jediný může rozřídění dokumentů provést, byť se nejedná o orgán v trestním řízení činný. Vykonavatel prohlídky tak logicky ztrácí možnost posoudit a zkontrolovat, zda zástupce Komory nalezené dokumenty důkladně prošel a jejich obsah správně vyhodnotil (ve vztahu k důležitosti či nedůležitosti dokumentu pro trestní řízení).⁵⁹

Další problém je spojen se značným vývojem výpočetní techniky, informačních technologií a technologickým pokrokem, který vede mimo jiné k tomu, že oproti minulosti jsou dokumenty v současné době uchovávány zcela

⁵⁹ GŘIVNA, Tomáš. ŠIMÁNOVÁ, Hana. (eds.). *Přípravné řízení dnes a zítra*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. 343 s. str. 198-203. ISBN 978-80-7380-787-0.

či z velké části v digitální podobě. Stejně jako v jiných oblastech se způsob vedení dokumentů advokáty rychle vyvíjí. Množství uložených digitálních dat tak může přesahovat desítky nebo stovky terabytů (TB). Některé advokátní kanceláře mohou k úschově dat využívat i vzdálená úložiště. Pokud advokát nevykonává svou činnost samostatně, ale společně s jinými advokáty či v rámci velkých advokátních kanceláří, dochází často ke společnému sdílení dat a informací. V takové situaci bude spíše pravidlem než výjimkou značná komplikovanost realizované prohlídky spočívající nejen v samotném vyhledání listin důležitých pro trestní řízení, případně jejich označení a zajištění, pokud zástupce Komory odmítne souhlas k seznámení se s jejich obsahem udělit. V takových případech tak policejnímu orgánu nezbyvá než zajistit prakticky veškeré materiály v listinné i digitální podobě a následně učinit kroky k nahrazení souhlasu zástupce Komory příslušným soudem.⁶⁰ V důsledku tohoto postupu dochází k velké zátěži příslušného soudce krajského soudu, který o návrhu rozhoduje. Zároveň tak dochází k zásadnímu zásahu do vlastnického práva zaručeného článkem 11 Listiny základních práv a svobod a do práv vztahujících se k právu podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost podle článku 26 Listiny základních práv a svobod, neboť prohlídkou dotčený advokát do doby rozhodnutí soudce nemá možnost se zajištěnými listinami a výpočetní technikou nakládat a tedy ani pracovat. Tento postup také může vedené trestní řízení značně prodloužit. Je třeba si uvědomit, že soudce krajského soudu, který o návrhu rozhoduje, není orgánem činným v dané věci, přičemž ale musí důsledně rozhodovat o tom, co je pro dané trestní řízení důležité a co nikoliv. Zároveň při svém rozhodování není vázán žádnou lhůtou, která by jej v rozhodování omezovala (oproti návrhu okresního soudu, který musí být podán v relativně krátké lhůtě 15 dnů, která nesmí být překročena).

Další problém, který se také váže k nahrazení souhlasu zástupce Komory, je ustanovení § 85b odst. 6 trestního řádu, které znemožňuje jakoukoliv nápravu návrhu k nahrazení souhlasu, pokud je soudcem krajského soudu shledán jako

⁶⁰ KOMÁR, Pavel. Ještě jednou k prohlídce u advokáta aneb deset problematických let s § 85b tr. řádu. *Státní zastupitelství* [online]. 2016, č. 3 [cit. 17. 1. 2023]. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

nesrozumitelný, neurčitý nebo neobsahující všechny náležitosti. Toto ustanovení v podstatě znemožňuje podaný návrh doplnit, čímž může dojít k situaci, že se policejním orgánem zajištěné materiály, které mohou obsahovat důkazy o trestné činnosti, bez přezkoumání jejich obsahu vrátí Komoře, respektive prohlídkou dotčenému advokátovi.

Specifické a nikde jinde v trestním řízení nepoužívané je ustanovení § 85b odst. 3 trestního řádu, podle kterého lze souhlas zástupce Komory nahradit na návrh orgánu, který domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor nařídil. Prakticky tak dochází k tomu, že se soudce okresního soudu stává návrhovatelem, jenž se svým návrhem snaží přesvědčit soudce krajského soudu k nahrazení souhlasu zástupce Komory. Návrh je navíc podmíněn již zmiňovanou lhůtou 15 dnů, která se v praxi jeví velmi krátkou. Nutno si totiž uvědomit, že v této lhůtě, která se podle § 85b odst. 5 trestního řádu počítá ode dne, kdy zástupce Komory odmítl souhlas udělit, je zahrnuto zpravidla zpracování velkého množství informací a podkladů, jednak policejním orgánem, který prohlídku iniciuje, dále státním zástupcem, který podklady okresnímu soudu předává, a v konečném důsledku jejich nastudování, zpracování a předání krajského soudu s příslušným návrhem.⁶¹

Poslední problém, který zde bude zmíněn, se týká činnosti soudce krajského soudu při hodnocení materiálů, o kterých má v rámci řízení o nahrazení souhlasu zástupce Komory rozhodovat. Při akceptování návrhu podaného soudcem okresního soudu se bude soudce krajského soudu věnovat primárně tomu, nakolik jsou předložené listiny a elektronická data chráněna advokátní mlčenlivostí. Soudce musí mimo jiné rozhodnout, zda bude zajištěné materiály prohlížet sám (listinu po listině, soubor po souboru), nebo přibere znalce, který, například za pomoci zadaných klíčových slov, materiály vyselektuje, respektive enormní množství elektronických dat roztřídí na data, která se k účelu trestního řízení vztahují a která nikoliv. Obě tyto možnosti budou každopádně časově velmi náročné. Jak již bylo také zmíněno, délka této činnosti bude značně ovlivňovat probíhající trestní řízení a zároveň bude mít negativní dopady na činnost

⁶¹ HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 106-108. ISBN 978-80-7502-231-8.

prohlídkou dotčeného advokáta, kterému byly odejmuty.⁶² Další komplikací s tím spojenou může být ochrana za použití hesel, která nelze bez odborných znalostí a postupů překonat.

S tím souvisí i činnost samotného znalce, která bývá napadána s odkazem na ustanovení § 85b odst. 7 trestního řádu, které mimo jiné stanoví, že soudce učiní opatření, aby se navrhovatel a ani nikdo jiný s obsahem listin při veřejném zasedání nemohl seznámit. Pokud dojde k odročení veřejného zasedání, je soudce podle odst. 8 povinen listiny zabezpečit tak, aby se s jejich obsahem nemohl nikdo seznámit, případně je zničit nebo poškodit.

V praxi dochází k přibrání znalce, kterému je uloženo, aby převedl z předloženého datového nosiče kopii na technologický pevný disk a vytvořil kontrolní sumu otisku takto zkopírovaných dat a vyčlenil z nich ta data, kde se nachází jméno advokáta a dalších blíže určených osob. Za účelem splnění zadaného úkolu je pevný disk předán znalci, který tak má možnost seznámit se s jeho obsahem mimo veřejné zasedání, což je zjevně v rozporu s výše uvedeným ustanovením § 85b odst. 7 a odst. 8 trestního řádu. Znalec je přitom podle § 10a odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnicích rovněž vázán povinnou mlčenlivostí. Je tedy nutné jej vnímat jako osobu, která svými znalostmi a schopnostmi umožňuje soudci splnit povinnost řádného seznámení s obsahem zajištěných dat. Pokud by měl znalec svou činnost realizovat výhradně v průběhu veřejného zasedání, byla by to činnost mnohdy na týdny či měsíce. Restriktivní výklad uvedeného ustanovení trestního řádu a jeho doslovná aplikace by tak pro obecné soudy představovala neúměrnou zátěž.⁶³

Před vlastním hodnocením současné právní úpravy (*de lege lata*) je vhodné upozornit také na s ní spojovanou kritiku ve smyslu nepřiměřených zásahů do činnosti advokátů. Příkladem je informace ze schůze představenstva České advokátní komory z roku 2014, na které byla jedním z bodů právě problematika

⁶² KOMÁR, Pavel. Ještě jednou k prohlídce u advokáta aneb deset problematických let s § 85b tr. řádu. *Státní zastupitelství* [online]. 2016, č. 3 [cit. 17. 1. 2023]. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

⁶³ POSPÍŠIL, Martin. K postupu obecných soudů při rozhodování podle § 85b tr.ř. *Soudce* [online]. 2022, č. 9, str. 8. [cit. 23. 1. 2023]. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

domovních prohlídek advokátů: „Existují případy, kdy orgány činné v trestním řízení vyrábějí z advokátů spolupachatele jen proto, že důsledně hájí zájmy obviněných klientů. Jsem přesvědčen o tom, že prudký nárůst počtu domovních prohlídek advokátů souvisí nejen s velkou aktivitou Vrchního státního zastupitelství v Olomouci, ale též s některými novými nebezpečnými postupy policejních orgánů, které se pohybují na hraně, ale někdy i za hranou zákona. To potvrzuje i soudní praxe v případech, kdy zástupce České advokátní komory, který se povinně účastní prohlídek, neudělí orgánům činným v trestním řízení souhlas k tomu, aby se seznámily s obsahem písemností nebo jiných nosičů informací. Zástupce ČAK takto postupoval v roce 2013 v nadpoloviční většině případů. Soudy, které následně rozhodovaly ve smyslu ustanovení § 85b trestního řádu o nahrazení souhlasu zástupce Komory, nenahradily ani v jednom z případů souhlas v celém požadovaném rozsahu. To svědčí o nezákonné snaze policejních orgánů prolomit advokátní mlčenlivost v případech, kde pro to nejsou splněny podmínky, vyžadované trestním řádem. Osobně jsem se účastnil jedné zmatené prohlídky za přítomnosti několika policejních plukovníků specializovaných útvarů, kdy rovněž nebyl udělen souhlas zástupce ČAK. Všechny zapečetěné počítače se pak vracely zpět advokátovi z toho důvodu, že státní zástupce zmeškal patnáctidenní lhůtu, ve které měl podat návrh na nahrazení souhlasu zástupce ČAK. Není možné, aby orgány činné v trestním řízení nahrazovaly legitimní postupy tím, že budou primárně pátrat po důkazních prostředcích v komunikaci klienta s jeho advokátem. V příkazech k provedení domovních prohlídek advokátů se objevují stále častěji mlhavé důvody jejich nařízení typu „Nalézt listiny, které souvisejí s trestnou činností klienta.“ To vede k obavě, že policejní orgány mohou pracovat například na politickou objednávku, mohou si vybrat osobu nebo skupinu osob, které chtějí trestně stíhat (aniž zatím ví proč), a teprve následně hledat něco, co by stíhání odůvodnilo v důvěrné komunikaci těchto osob s jejich advokáty. Byť jen podezření, že k něčemu takovému může docházet, je alarmující. Cílem prohlídek advokátů může být také snaha policejních orgánů o zastrašování obhajoby, anebo prostě jen znesnadnění výkonu advokacie znemožněním přístupu k počítačům. Policejní orgány zajišťují v řadě případů celé počítače, které jsou mnohdy zablokovány až rok pro účely dokazování před soudem v řízení o nahrazení nesouhlasu orgánu ČAK. To může být pro advokáta až likvidační, ale

na druhou stranu nelze připustit, aby se prováděly důkazy získané nezákonným prolomením advokátní mlčenlivosti. Policií nabízená náhradní varianta pořizování kopií pevných disků může být zase zneužita k širokému zkoumání vztahu advokáta ke všem jeho klientům.⁶⁴

Dalším takovým tvrzením je: „Možnost orgánů činných v trestním řízení provádět prohlídky prostor, ve kterých je vykonávána advokacie, představuje hrozbu, kterou lze přirovnat situaci, kdy by tyto orgány byly oprávněny kontrolovat veškerou digitální aktivitu osob a tím přispět k vyšetřování trestných činů. Průzkumy poukazují na nárůst těchto prohlídek za účelem získání důvěrných informací, které si klient se svým advokátem vyměňují. Provádění prohlídek může být také poháněno snahou policejního orgánu zastrašit obhajobu nebo značně ztížit její výkon (provádění advokacie) odebráním počítače a ostatních zařízení. Provedením takové prohlídky dojde k prolomení nezávislosti advokáta, jehož následkem je zásah do práv jeho klienta. Dojde také k zásahu do advokátova práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost (čl. 26 Listiny). Toto právo totiž zahrnuje i povinnost orgánů činných v trestním řízení respektovat advokátovu povinnost mlčenlivosti sloužící jako ochrana klientů advokáta, a tedy advokátovu mlčenlivost jako podmínku pro výkon advokacie, který je advokátovou podnikatelskou činností. Zajištěním některého datového nosiče (ale i fyzické listiny), na němž jsou zaznamenány usvědčující důkazy, může k tzv. prolomení povinnosti mlčenlivosti dojít. V případě prolomení mlčenlivosti ze strany policejního orgánu se může advokát, který hájí zájmy svých klientů, stát naopak nedobrovolně potenciálním rizikem klientů než jejich ochráncem.“⁶⁵

„Jak dále vyplývá ze zprávy Výboru, zvyšuje se tlak orgánů činných v trestním řízení, konkrétně státního zastupitelství při samotné realizaci prohlídek prostor advokáta na přítomné zástupce Komory, „aby při odepření souhlasu se seznámením se s obsahem předmětných listin své rozhodnutí podrobně odůvodnil a listiny označil“. „Tento postup je od samého počátku zástupci Komory

⁶⁴ ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Domovní prohlídky advokátů. *Bulletin advokacie*. 2014. č. 4, s. 4. ISSN 1210-6348

⁶⁵ JIROUNKOVÁ, Kristýna. Elektronické důkazní prostředky v souvislosti s výkonem advokacie a vztahem advokáta a klienta. *Právní rozhledy* [online]. 2021, č. 23-24, s. 834-838. [cit. 23. 1. 2023]. In: Beck-online [právní informační systém].

odmítán, jelikož konkrétním označením listiny a podrobným zdůvodněním odepření souhlasu se seznámením se s jejím obsahem by nepochybně došlo k prolomení povinnosti mlčenlivosti advokáta,“ uvádí k tomu Výbor.⁶⁶

V období od roku 2013 do roku 2016 bylo na území České republiky realizováno celkem 90 prohlídek (v průměru tedy 22 až 23 ročně). Z tohoto počtu byl souhlas zástupce Komory vyžadován u 67 z nich. Řízení o nahrazení jeho souhlasu bylo zahájeno ve 44 případech. Pouze v jednom případě byl souhlas nahrazen úplně. Ve 22 případech došlo k nahrazení souhlasu částečně. V 8 případech byl návrh zcela zamítnut. U celkem 11 případů nebylo v době získávání těchto statistických údajů o návrhu ještě rozhodnuto.⁶⁷ Česká republika má celkem 14 krajů. Z uvedených údajů tedy například vyplývá, že v průměru se prohlídka u advokáta v uvedeném období konala v rámci jednoho kraje přibližně 1krát až 2krát ročně.

V období od roku 2018 do roku 2021 mělo být dle Zprávy o činnosti výboru zákonné advokátní mlčenlivosti provedeno celkem 32 prohlídek advokátních kanceláří, tedy v průměru méně než 10 ročně.⁶⁸

Počet advokátů každoročně roste. Například v roce 2005 bylo v České republice 7553 aktivních advokátů. V roce 2019 se jednalo již o 12162 aktivních advokátů. Zhruba polovina advokátů působí v Praze. U advokátních koncipientů je situace odlišná. Od roku 2005 do roku 2012 jejich počet narostl z cca 2000 na více než 3000. Od roku 2012 jejich počet pravidelně klesá. V roce 2019 byl jejich počet obdobný jako v roce 2005.⁶⁹

⁶⁶ VÁLOVÁ, Irena. Policejní prohlídky prostor advokátů a bytů jejich zaměstnanců vedou k úvaze, zda neomezit služby. *Česká-justice.cz* [online]. 2021. [cit. 25. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2021/11/policejni-prohlidky-prostor-advokatu-a-bytu-jejich-zamestnancu-vedou-k-uvaze-zda-neomezit-pravni-sluzby/>

⁶⁷ HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. str. 18-19. ISBN 978-80-7502-231-8.

⁶⁸ VÁLOVÁ, Irena. Policejní prohlídky prostor advokátů a bytů jejich zaměstnanců vedou k úvaze, zda neomezit služby. *Česká-justice.cz* [online]. 2021. [cit. 25. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2021/11/policejni-prohlidky-prostor-advokatu-a-bytu-jejich-zamestnancu-vedou-k-uvaze-zda-neomezit-pravni-sluzby/>

⁶⁹ KÁBELOVÁ, Andrea. Statistika nuda je, má však cenné údaje. Část I. – Kolik nás je a kde jsme?. *Advokátní deník* [online]. 2020. [cit. 25. 1. 2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/07/08/statistika-nuda-je-ma-vsak-cenne-udaje-cast-i-kolik-nas-je-a-kde-jsme/>

O neuspokojivé právní úpravě obsažené v § 85b trestního řádu svědčí i odsouhlasení pracovní skupiny z řad advokátů, kteří byli pověřeni přípravou variantního legislativního řešení právní úpravy provádění prohlídek advokátních kanceláří. Vznik této komise, odsouhlasené na 28. schůzi představenstva České advokátní komory, konané v roce 2016, byl jedním z výsledků odborného justičního semináře k uvedené problematice.⁷⁰

Osobně jsem toho názoru, že pokud by bylo účelem prohlídky nalezení jiných věcí, než jsou listiny v papírové či elektronické podobě, včetně jakékoliv výpočetní techniky (neboť ta by vždy mohla informace podléhající advokátní mlčenlivosti obsahovat), je stávající právní úprava zcela dostačující. Přítomný zástupce Komory by pouze dohlížel na provedení prohlídky, aby tak bylo zajištěno, že vykonavatel prohlídky do takových listin či techniky nahlízet nebude. Praxe ale bývá u většiny prohlídek advokátních kanceláří odlišná (viz výše popsané statistické údaje).

Minimální zásah *de lege ferenda* do stávající právní úpravy ustanovení § 85b trestního řádu by mohl představovat zejména:

Prodloužení patnáctidenní lhůty k podání návrhu na nahrazení souhlasu zástupce Komory. Zároveň zakotvení možnosti návrh, který nebude splňovat požadavky uvedené v ustanovení § 85b odst. 6 trestního řádu, vrátit k doplnění. V podstatě by se mohlo jednat o dvojitou lhůtu. První by se vztahovala k podání návrhu. Druhá lhůta k odstranění nedostatků. Pokud by tedy soudce krajského soudu shledal návrh jako nesrozumitelný, neurčitý nebo neobsahující všechny náležitosti, vrátil by jej se zjištěnými nedostatky navrhovateli (soudci okresního soudu), který by měl možnost je ve stanovené lhůtě odstranit. Celková lhůta by tak mohla činit nejméně 30 dnů ode dne, kdy zástupce Komory odmítl souhlas k seznámení se s obsahem listin udělit. Základní lhůta k podání návrhu by tedy mohla činit 15 dnů, lhůta k případné opravě návrhu dalších 15 dnů ode dne, kdy byl návrh pro zjištěné vady navrhovateli vrácen.

⁷⁰ Z jednání představenstva ČAK. *Bulletin advokace* [online]. 2016, č. 6, str. 66. [cit. 25. 1. 2023]. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

V ustanovení § 85b odst. 7 trestního řádu by bylo vhodné zakotvit možnost soudce seznámit se s obsahem listin i mimo veřejné zasedání, respektive před jeho zahájením, a to i za součinnosti (prostřednictvím) znalce nebo tlumočníka.

Uvedené úpravy by mohly odstranit problémy spojené se stávající patnáctidenní lhůtou k podání návrhu bez následné možnosti návrh doplnit či opravit, a dále problémy spojené s názorem, že mimo veřejné zasedání musí být listiny zabezpečeny tak, aby se s jejich obsahem nemohl nikdo seznámit, popřípadě je zničit nebo poškodit. Znalci, případně tlumočníkovi, by tak byla dána možnost se s listinami seznamovat i v době mimo veřejné zasedání.

Další možností k zamyšlení je rozlišení pojmů nahlížení a seznamování se. Pokud by měl vykonavatel prohlídky (policejní orgán) možnost do nalezených listin za přítomnosti zástupce Komory nahlédnout, mohlo by to vést k lepší selekci nalezených listin již při prohlídce. Na nahlížení by se vztahovala pouze obligatorní přítomnost zástupce Komory, bez možnosti ho odmítnout. Nutný souhlas zástupce Komory by se vztahoval pouze na seznámení se s obsahem nalezených listin. Při odepření takového souhlasu by byl zástupce Komory povinen důvod odepření řádně odůvodnit. Rozdíl mezi těmito dvěma pojmy by musel být trestním řádem objasněn (obdobně je v odborné literatuře či judikatuře vysvětlován například rozdíl mezi ohledáním a prohlídkou). Tato úprava by v konečném důsledku mohla znamenat snížení počtu zajišťovaných listin, u kterých bude navrhováno nahrazení souhlasu zástupce Komory. Policejní orgán by tak měl možnost pouhým nahlédnutím zhodnotit, zda je listina pro trestní řízení potencionálně využitelná či nikoliv. To by v podstatě znamenalo i menší omezení činnosti samotného advokáta, kterému by nebyly nadbytečně zajišťovány listiny potřebné k výkonu jeho profese.

Pokud by měl být návrh úpravy uvedeného ustanovení ještě razantnější, bylo by vhodné zamyslet se nad postavením soudce okresního soudu jako navrhovatele a soudce krajského soudu jakožto orgánu, který o návrhu na nahrazení souhlasu zástupce Komory rozhoduje. Lze polemizovat, zda není taková úprava nadbytečná. Nahrazení souhlasu zástupce Komory by mohlo být rozhodováno soudem, který prohlídku advokátní kanceláře povolil, tedy soudcem

okresního soudu, přičemž k podání návrhu k jeho nahrazení by mohl být oprávněn státní zástupce příslušného státního zastupitelství.

Obdobnou změnu přináší i připravovaná rekodifikace trestního práva procesního, která je ale mnohem radikálnější, a to nejen v oblasti prohlídek advokátních kanceláří. Rekodifikace trestního řádu by měla mimo jiné trestní řízení zrychlit, zefektivnit a modernizovat (ve vztahu k technologickému vývoji). Zároveň by měla reflektovat moderní trendy, požadavky Evropského soudu pro lidská práva a soudobou judikaturu. Činnost Komise pro nový trestní řád, která je složena z odborníků z řad soudců, státních zástupců, advokátů, zástupců ministerstva vnitra, Policie České republiky a odborníků z akademické sféry, zahájila svou činnost v březnu 2014.⁷¹

Aktuální verze návrhu nového trestního řádu (stav k datu 14. 10. 2022) výkon prohlídek advokátních kanceláří mění velmi významně. Vzhledem k tomu, že se jedná o návrh zákona, bude zde uvedeno pouze pár bodů, které by teoreticky mohly problémy popisované v této kapitole redukovat či zcela odstranit.

Návrh trestního řádu již v prvním odstavci vymezuje listiny, počítačové systémy nebo nosiče elektronických dat, které obsahují informace, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta (advokátní tajemství). V přípravném řízení se prohlídka provádí na návrh státního zástupce za účasti soudce pro přípravné řízení. V řízení před soudem se prohlídka provádí za účasti předsedy senátu. Orgán provádějící prohlídku umožní účast při prohlídce zástupci České advokátní komory, pokud je dosažitelný. Další významnou změnou je oblast seznamování s obsahem nalezených listin a elektronických dat. Pokud osoba, u níž se prohlídka koná, prohlásí, že listina nebo elektronická data obsahují advokátní tajemství, může se s jejich obsahem seznámit pouze účastníci se soudce. Pokud dospěje k závěru, že obsahem není advokátní tajemství, umožní orgánu provádějícímu prohlídku, aby se s jejich obsahem seznámil. Pokud nelze obsah posoudit na místě výkonu prohlídky, přítomný soudce zajistí jejich

⁷¹ *Justice.cz: Rekodifikace trestního práva procesního* [online]. [cit. 1. 2. 2023]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>

předání soudu, u něhož je činný. Předmětné listiny a nosiče dat musí být již na místě prohlídky zabezpečeny proti seznámení se s jejich obsahem neoprávněnou osobou. Soudce účastníci se prohlídky bezodkladně poté učiní nezbytné kroky k tomu, aby se mohl s obsahem zajištěných listin a nosičů dat řádně seznámit a posoudit, zda obsahují advokátní tajemství, a to i prostřednictvím znalce nebo tlumočnicka. Při seznamování rovněž dbá na to, aby se s jejich obsahem nemohla seznámit žádná neoprávněná osoba. Teprve po seznámení se s obsahem listin a elektronických dat nařídí veřejné zasedání, o kterém vyrozumí státního zástupce a předvolá k němu prohlídkou dotčeného advokáta, který má právo se ke každé listině vyjádřit. Návrh trestního řádu již také konkretizuje advokáta dotčeného prohlídkou a oproti stávající úpravě upravuje i osobní prohlídku u advokáta. Návrh zákona také přináší zcela nový pojem „soudce pro přípravné řízení“, kterým má být soudce soudu prvního stupně, rozhoduje-li v přípravném řízení.⁷²

Z výše uvedeného je zřejmé, že oproti úpravě *de lege lata* navrhovaná úprava zcela opustila obligatorní účast zástupce Komory a soudce krajského soudu. Zástupce Komory se tak v podstatě stává nezúčastněnou osobou a Komora je z ustanovení vyloučena zcela (dle stávající úpravy je nutná její součinnost a zároveň vykonává správu nad zajištěnými listinami do doby, než soudce krajského soudu nařídí veřejné zasedání). Návrh zákona zároveň přiznává značné pravomoci soudci okresního soudu.

⁷² §§ s30 až s33 a § 21 návrhu zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), stav k 14. 10. 2022 [online]. [cit. 1. 2. 2023]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>

Závěr

Smyslem této práce bylo popsat problematiku prohlídek prostor, v nichž advokát vykonává advokacii, z pohledu *de lege lata*. Důraz byl kladen na vysvětlení nejdůležitějších pojmů, které jsou s výkonem těchto prohlídek spojovány, a na samotný průběh celého úkonu, který byl rozčleněn do tří samotných fází, od povolovacího režimu, přes samotný výkon a protokolaci prohlídky, až k závěrečnému řízení o nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory. V první kapitole byl popsán vývoj trestního práva v oblasti prohlídek v období od roku 1961 do současnosti, ze kterého je mimo jiné zjevný spíše zpříšňující trend jejich výkonu. V předposlední kapitole, která je menším exkurzem do zahraniční úpravy prohlídek u advokátů, bylo nahlédnuto do právní praxe sousedních zemí, konkrétně Slovenské republiky a Spolkové republiky Německo. Zatímco na Slovensku je tato oblast obdobná, jako tomu bylo v České republice do roku 2006, v Německu je situace značně odlišná. Zde má ve vztahu k advokátnímu tajemství významnou pravomoc státní zástupce, který rozhoduje, které dokumenty či spisy advokátů smějí policisté prohlížet a které nikoliv. V případě, že advokát s takovým postupem v daném případě nesouhlasí, může se obrátit na soud. V poslední kapitole je upozorňováno na několik zásadních aplikačních problémů a celkovou složitost realizace tohoto institutu trestního práva, včetně nastínění několika návrhů *de lege ferenda*. V této kapitole je také popsána připravovaná rekodifikace trestního práva procesního, která by mohla (nejen) výkon prohlídek u advokátů značně zefektivnit a zároveň řadu současných aplikačních problémů minimalizovat či zcela odstranit, byť i ta bude mít určitě řadu kritiků a odpůrců. Oproti stávající právní úpravě zcela odstraňuje obligatorní účast zástupce České advokátní komory, ze kterého se v podstatě stává nezúčastněná osoba. Zároveň s tím odstraňuje i celý proces rozhodování o návrhu na nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory soudcem krajského soudu na návrh soudce okresního soudu. Veškeré rozhodování o nalezených listinách, počítačových systémech nebo nosičích elektronických dat je na soudci pro přípravné řízení nebo předsedovi senátu. Soudce pro přípravné řízení je také

pojmem zcela novým, ale neskrývá se pod ním nic jiného, než soudce soudu prvního stupně, rozhoduje-li v přípravném řízení.

Text práce byl kromě zákonných ustanovení a jejich komentářů doplněn informacemi z publikací, článků, právních a stavovských předpisů a zejména judikatury, která interpretační a aplikační odlišnosti a nejasnosti upřesňuje. Jedním z nejvýznamnějších judikátů v oblasti prohlídek u advokátů je stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. Tpjn 306/2014, které pomohlo řadu právních mezer při výkladu ustanovení o výkonu prohlídek u advokátů vyplnit. Aktuálně zřejmě nejucelenější a nejrozsáhlejší publikací, kterou lze pro hlubší poznání této problematiky doporučit a ze které bylo při zpracování této práce několikrát čerpáno, je kniha *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)* Vladislava Hřebíčka, vydaná v roce 2017, s předmluvou advokáta Tomáše Sokola.

Závěrem lze shrnout, že nyní platná právní úprava vykazuje řadu nedostatků, projevujících se v její aplikaci, které by si zasloužily větší pozornost. Lze očekávat, že s technickým rozvojem a stále větším využíváním elektronických a digitálních technologií budou tyto nedostatky v blízké budoucnosti ještě více umocněny, na což by měla zákonná úprava trestního práva procesního reagovat, a jak slibuje připravovaná rekodifikace trestního řádu, měla by trestní řízení v návaznosti na tento pokrok mimo jiné zjednodušit, zrychlit a zefektivnit. Kromě reflexe moderních trendů musí také splňovat požadavky na dodržování všech práv a svobod demokratické společnosti, mezi která advokátní tajemství bezesporu patří. Jak ale bylo naznačeno i v úvodu této práce, zásah do advokátního tajemství bude vždy určitým kompromisem mezi ochranou advokátního tajemství a bojem proti zločinu, při kterém nelze připustit, aby bylo zneužíváno k nelegitimním účelům bez možnosti zásahu za přesně vymezených zákonných podmínek.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. ČÁP, Jan. *Prohlídky, kriminalisticko-taktický pohled*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-545-5.
2. GŘIVNA, Tomáš. ŠIMÁNOVÁ, Hana. (eds.). *Přípravné řízení dnes a zítra*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-787-0.
3. HŘEBÍČEK, Vladislav. *Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-231-8.
4. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 1. 2022*. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-550-0.
5. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 8. aktualizované vydání podle stavu k 13. 3. 2020*. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-395-7.
6. ŠÁMAL, Pavel a kol.: *Trestní řád. Komentář. 7. vydání* [online]. Praha: C. H. Beck, 2013. [cit. 12.10.2022]. ISBN 978-80-7400-465-0. In: Beck-online [právní informační systém]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&rowIndex=0>

Časopisné články

7. BARTOŠ, Radek. K prohlídce u advokáta v trestním řízení. *Státní zastupitelství* [online]. 2014, č. 3, [cit. 23. 1. 2023]. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.
8. JIROUNKOVÁ, Kristýna. Elektronické důkazní prostředky v souvislosti s výkonem advokacie a vztahem advokáta a klienta. *Právní rozhledy* [online]. 2021, č. 23-24, s. 834-838. [cit. 23. 1. 2023]. In: Beck-online [právní informační systém]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpxa4s7gizv6mrul5zv6obtgg&groupIndex=0&rowIndex=0&refSource=search>
9. KOMÁR, Pavel. Ještě jednou k prohlídce u advokáta aneb deset problematických let s § 85b tr. řádu. *Státní zastupitelství* [online]. 2016, č. 3 [cit. 17. 1. 2023]. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.

10. PEJCHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, Vladimíra. HÁJÍČKOVÁ, Kamila. Problematika domovních prohlídek advokátních kanceláří ve světle evropské judikatury. *Bulletin advokacie*. 2014. č. 4, s. 19-25. ISSN 1210-6348.
11. POSPÍŠIL, Martin. K postupu obecných soudů při rozhodování podle § 85b tr.ř. *Soudce* [online]. 2022, č. 9, str. 8. [cit. 23. 1. 2023]. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.
12. Z jednání představenstva ČAK. *Bulletin advokacie* [online]. 2016, č. 6, str. 66. [cit. 25. 1. 2023]. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR.
13. ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Domovní prohlídky advokátů. *Bulletin advokacie*. 2014. č. 4, s. 4. ISSN 1210-6348.

Zákonná úprava a interní akty řízení

Zákony (vnitrostátní)

14. *Nález č. 219/2010 Sb., Ústavního soudu ze dne 8. června 2010 ve věci návrhu na zrušení § 83a trestního řádu*
15. *Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky v posledním znění*
16. *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky v posledním znění*
17. *Zákon č. 558/1991 Sb., který se mění a doplňuje trestní řád a zákon o ochraně státního tajemství*
18. *Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád, zákon o bankách a zákon o soudech a soudcích*
19. *Zákon č. 459/2011 Sb., kterým se mění trestní řád a některé další zákony*
20. *Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění trestní řád, trestní zákon a některé další zákony*
21. *Zákon č. 79/2006 Sb., kterým se mění zákon o advokacii a další související zákony*
22. *Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii v posledním znění*
23. *Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů v posledním znění*
24. *Zákon č. 104/2016 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních v posledním znění*

25. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v posledním znění
26. Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství v posledním znění
27. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu v posledním znění
28. Zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnicích v posledním znění
29. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění
30. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 29. 11. 1961
31. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

Zákony (mezinárodní a zahraniční)

32. Advokátsky poriadok Slovenskej advokátskej komory, schválený konferenciou advokátou 11. júna 2021 v posledním znění
33. Bundesrechtsanwaltsordnung (advokátní řád Spolkové republiky Německo)
34. *Listina základních práv Evropské unie (2012/C 326/02)*
35. Sdělení č. 209/1992 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících v posledním znění
36. Strafgesetzbuch (trestní zákoník Spolkové republiky Německo)
37. Strafprozeßordnung (trestní řád Spolkové republiky Německo)
38. Vyhláška č. 120/1976 Sb., ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech v posledním znění
39. Zákon č. 322/1948 Sb., o advokácii v posledním znění (Slovenská republika)
40. Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok v posledním znění (Slovenská republika)

Interní akty řízení

41. Instrukcí Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č. j. 500/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy ve znění pozdějších změn

42. Pokynem policejního prezidenta č. 103/2013 ze dne 28. 5. 2013, o plnění některých úkonů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení ve znění pozdějších změn
43. Usnesení předsednictva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, schválené dne 31. 10. 1996, s účinností od 2. 3. 1997, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex) ve znění do 29. 12. 2006
44. Usnesení předsednictva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, schválené dne 31. 10. 1996, s účinností od 2. 3. 1997, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex) v posledním znění
45. Usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/2006 Věstníku, ze dne 12. 9. 2006, kterým se stanoví postup při určování zástupce České advokátní komory při provádění prohlídek a kontrol ve znění usnesení č. 2/2007, č. 4/2008 a č. 2/2019 Věstníku.

Judikatura

46. Nález Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2009, sp. zn. II. ÚS 2894/08-2. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 31. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhfptcojrl52xg3q>
47. Nález Ústavního soudu ze dne 25.11.2010, sp. zn. II. ÚS 889/2010. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 25. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgbptemzx152xg3q>
48. Nález Ústavního soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 4183/12, In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpxg4s7hfpxgxztgezq>
49. Nález Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 4/14. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgzptmoc7ovzw4&groupIndex=0&rowIndex=0&refSource=search>
50. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. Tpjn 306/2014. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2. 9. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgvpxeztgvpxi4q>
51. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2013, sp. zn. 3 Tdo 947/2013-44. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2. 9. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgvpxeztgvpxi4q>

view.seam?documentId=njptembrgnpw4427gu3dami&groupIndex=0&rowIndex=0

52. Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2001, sp. zn. I. ÚS 768/2000, In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgnpweyk7gzptox3tl4yteni&groupIndex=0&rowIndex=0&refSource=search>
53. Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. III. ÚS 1033/07. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 10. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqg5pxk427gmytama&groupIndex=1&rowIndex=0&refSource=search>
54. Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 3508/11, In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgjp427ge2tq>
55. Usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 2633/13. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 10. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgpxk427gm2to>
56. Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. I. ÚS 3905/14. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgvpxk427gmtina>

Ostatní

57. *Justice.cz: Rekodifikace trestního práva procesního* [online]. [cit. 1. 2. 2023]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>
58. KÁBELOVÁ, Andrea. Statistika nuda je, má však cenné údaje. Část I. – Kolik nás je a kde jsme?. *Advokátní deník* [online]. 2020. [cit. 25. 1. 2023]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/07/08/statistika-nuda-je-ma-vsak-cenne-udaje-cast-i-kolik-nas-je-a-kde-jsme/>
59. Návrhu zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), stav k 14. 10. 2022 [online]. [cit. 1. 2. 2023]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>
60. VÁLOVÁ, Irena. Policejní prohlídky prostor advokátů a bytů jejich zaměstnanců vedou k úvaze, zda neomezit služby. *Česká-justice.cz* [online]. 2021. [cit. 25. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz>

justice.cz/2021/11/policejni-prohlidky-prostor-advokatu-a-bytu-jejich-zamestnancu-vedou-k-uvaze-zda-neomezit-pravni-sluzby/